

THE DUTCH DICKENSIAN

Volume XXX, zomer 2010, No 71.

**The Dutch Dickensian is een uitgave van
The Haarlem Branch of the Dickens Fellowship**

ISSN 0167-8388

COLOFON

The Dutch Dickensian is het officiële tijdschrift van the **Haarlem Branch**. De Haarlem Branch, opgericht in 1956, is Branch 142 van The Dickens Fellowship.

Secretariaat van de Haarlem Branch:

Mr. Pieter de Groot, Kanaaldijk 81,1454 AC, Watergang.

De contributie voor lidmaatschap van de Haarlem Branch bedraagt voor 2010 €25,- ; een familie lidmaatschap bedraagt €35,-. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Van de bezorging.

Leden van de Haarlem Branch kunnen The Dutch Dickensian ter vergadering uitgereikt krijgen.

Bezorging per post, aan het huisadres, voor leden van de Haarlem Branch, bedraagt €7,50, te voldoen vóór 1 februari van het lopende verenigingsjaar.

Voor niet leden van de Haarlem Branch bestaat de mogelijkheid om zich voor €17,50 jaarlijks, te voldoen vóór 1 februari van het lopende verenigingsjaar, te abonneren op The Dutch Dickensian. De bezorging geschiedt dan per post aan het opgegeven adres.

Voor bezorging aan huis of opgegeven adres dient het benodigde bedrag bijtijds over te worden gemaakt op bankrekening ABNAMRO 432147330 ten name van dhr. A.V.Vroom, Finsterwolde.

Correspondentie adres voor de bezorging per post: A. V. Vroom, Goldhoorn 17, 9684 XP Finsterwolde.

Vervolg aan de andere binnenzijde omslag.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	49
Van de redactie.....	50
Kort verslag van 13-3-2010.....	51
Van de President.....	54
De Waarlijk Onsterfelijke Pickwick door Liesbeth van Aalst.....	54
Charles Dickens, an illustrated anthology	57
Achtergrond van het proces Bardell vs Pickwick	
Door Guus de Landtseer.....	58
Please to Leave Your Umbrella door Charles Dickens	66
De Microscope van Sam Weller	74
Announcement	76
Illustraties & Illustratoren in The Pickwick Papers	
Door Ton Vroom	78

Geachte lezer,

Het zal u niet verbazen dat dit nummer véél over The Pickwick Papers te melden heeft. Een boek zo beroemd dat de in 1936 als Pickwick thee op de markt gebrachte thee nog steeds onder die naam verkocht wordt. Maar wie zou nog weten dat die thee genoemd is naar het wereldberoemde boek? Nu smaakt een kop thee goed bij het lezen van een boek, zeker. Maar in The Pickwick Papers wordt eigenlijk niet zoveel thee gedronken, wel heel veel andere zaken, van Hollands tot de bronwateren van Bath. En soms, na een avondje doorzakken sodawater, de 18de eeuwse uitvinding van Schwepps.

Een aardig boekje over wat er zoal door Charles Dickens en zijn tijdgenoten gedronken werd, met recepten en wijze raad, is in 1980 verschenen van de hand van Cedric Dickens de achter kleinzoon van Charles Dickens: *Drinking with Dickens*. Van dezelfde hand is in 1984 het boekje verschenen: *Dining with Dickens*, onmisbaar voor diegenen onder ons die nu eindelijk eens de smaak van de kookkunst van Mrs. Bardell gewaar willen worden, hongerig geworden door het nadrukkelijk naar voren brengen van haar “Chops and tomato sauce” door Serjeant Buzfuzz.

Daarnaast heeft Cedric Dickens zijn naam geleend aan een monografie over de Pickwick Papers: *The Miracle of Pickwick*, verder geschreven door Alan Watts. Een alleraardigst werkje, enigszins anecdotisch maar boeiend vanwege zijn illustraties waarvan een groot aantal ontleend zijn aan Grego: *Pictorial Pickwickiana*; waarover meer in dit nummer.

Naast uitgebreide aandacht voor de illustraties in Pickwick kunt u ook lezen wat Charles Dickens dacht te gaan schrijven en dat kennelijk al doende de ideeën werden bijgesteld: voortschrijdend schrijvers inzicht.

De redactie vraagt uw aandacht voor twee belangrijke data:

5 september 2010: sluiting inzenden copy voor het herfst nummer. Het thema van dat nummer is: Charles Dickens en zijn biografieën en/of hagiografieën.

28 november 2010: sluiting inzenden copy voor het winter nummer. Het thema van dat nummer zal inzicht geven in de visie op de persoon van Charles Dickens en hoe die visie in de loop der tijd veranderde dan wel gemanipuleerd werd.

Uitermate spannend was de verkiezingsstrijd in Engeland, zal het verstand zegeviëren en zullen de Eatanswill tonelen zoals zo treffend beschreven door Dickens en fraai geëitst door Phiz, voortaan voorgoed tot het verleden gaan behoren?

De redactie zal u op de hoogte houden

Kort verslag van de 223ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een onderkoeld KL verzamelden zich 21 leden. De president heet ons alle welkom en stelt dat de opkomst neigt naar het overweldigende. Het is koud buiten, zo merkt hij op, maar dat hadden wij zelf ook al gevoeld. Hij daagt de leden uit een bijdrage te leveren voor de bijeenkomst van 12 juni waarin wij aandacht besteden aan de Pickwick Papers.

Ten slotte merkt hij op dat de heer Klok voor een nieuwe haardracht heeft gekozen. Na de secretaris is dit nu al het tweede lid met een kort geschoren hoofd en de president geeft aan dat het zo wel genoeg is.

De secretaris, net terug van de kapper, meldt het opzeggen van het lidmaatschap door mevrouw Andringa Blok. Verder wijst hij de leden op de komende Annual Conference in Eastbourne waar nog kamers met uitzicht op de zee zijn te bemachtigen als men er tijdig bij is. Het hoofdkwartier in Londen meldt dat de website is aangepast en nu een “palette of Victorian colours” heeft. Alsof men niets **beter te doen heeft**.

De penningmeester heeft weer eens niets te melden, het begint op te vallen.

De editors melden met de nodige trots dat er inmiddels 20 postabonnementen op The Dutch Dickensian zijn en ook dat zij vandaag weer een nieuw nummer bij zich hebben.

Vervolgens geeft de president het woord aan de spreker van vandaag.

De heer Vroom begint met op te merken dat er al twee maal eerder een lezing is gegeven voor de Haarlem Branch met het onderwerp Dickens en zijn illustratoren, en wel door ons inmiddels overleden lid Harry Prenen. Maar beide keren is al lange tijd geleden.

In Household Words en All The Year Round staan geen illustraties, alleen in de Sketches, de romans en de korte verhaal bundels. Vroom begint ons uit te leggen wat er allemaal wel niet komt kijken bij het maken van een boek. Dat is heel wat. Vervolgens heeft hij het over de druk en gravure technieken van de illustraties. Hier blijkt een grote variatie in te zijn. Rond het jaar 1800 wilden de lezers graag beelden zien. Net als nu was beeldmateriaal belangrijk, men kocht in die tijd ook graag prenten. Toen Dickens zijn eerste korte verhaal, “A Dinner at Poplar Walk” werd gepubliceerd was hij daar emotioneel over en nadat er meerder van zijn Sketches waren gepubliceerd zag zijn uitgever iets in een bundeling en vroeg daarvoor George Cruikshank als illustrator. Dat was toen niet zomaar iemand maar een man van **reputatie**. Cruikshank had toen al meer dan 100 boeken **geïllustreerd**. Hij was geïnspireerd door andere illustratoren, vooral William Hogarth en Rowlandson. De laatste zijn werk had soms een pornografische inslag. Hierna geeft spreker uitleg bij een aantal illustraties uit de Sketches by Boz. Als saillant detail meldt hij nog dat Cruikshank op latere leeftijd een voorvechter werd van de geheelonthouders beweging. Deze keuze zou vooral ingegeven zijn door de gewoonte van heren om zich tijdens het drinken aan bokspringen over te geven. Spreker doet dit voor en

komt daarbij lelijk te vallen. Daarna gaat hij in op de Pickwick Papers en hoe die eerste roman van Dickens tot stand is gekomen. Er hebben drie illustratoren aan meegewerkt: Seymour, Buss en Phiz. Phiz was de artiestennaam van Hablot Knight Browne en vermoedelijk ontstaan door het sissende geluid dat ontstond bij het etsen. Maar misschien is het ook wel afkomstig van het Engelse woord “faces”, omdat Phiz de gewoonte had om de gezichten in zijn tekeningen nooit helemaal af te maken. In zijn illustraties valt veel symboliek te ontdekken. Een getekende kerk staat voor deugdzaamheid, het gezag (politie agent) staat voor controle, etc. In een illustratie in Little Dorrit laat Phiz het licht vanuit de gevangenis naar buiten stromen in plaats van andersom. Ook tekenden Phiz nogal eens gebroken wielen. Tijdens zijn loopbaan als schrijver keurde Dickens nog wel eens een illustratie af. Als voorbeeld geeft spreker de afbeelding van Paultje Dombey en Mrs. Pipchin. In totaal werden er in het werk van Dickens 877 illustraties geplaatst. Tot 1937 in het bezit van Chapman & Hall. Al de platen zijn indertijd opgekocht door uitgeverij Nonesuch en in 1937 voor de laatste keer gebruikt bij de uitgave van de volledige werken. Bij elke verkochte complete set kreeg de eigenaar een plaat cadeau en, zo stelt Vroom, werd in 1937 een erfgoed verkwanseld. Voor het voorblad van de 19 delen, de groene boekjes, waarin een roman van Dickens uitkwam werd een houtgravure gebruikt. Daarin konden elke maand vrij makkelijk bepaalde delen worden vervangen en houtgravures sletten minder snel dan staalgravures. Voor de andere illustraties werden wel staalgravures gebruikt. De kosten van een staalgravure bedroegen 10 guinea. In de loop van de tijd kwamen er wel nieuwe technieken waar Dickens niet altijd “amused” over was. Spreker gaat dan nog in op de illustraties van de Christmas Carol, door John Leech en op David Copperfield, waarin de samenwerking tussen Dickens en Phiz op zijn best was. Later, in bijvoorbeeld Our Mutual Friend, lijken de illustraties willekeuriger te zijn geworden. Spreker rond af met de opmerking dat de romans van Dickens te lezen zijn zonder de illustraties maar dat ze in de eerste romans toch wel essentieel zijn. In de latere romans zijn ze meer een extra.

De president dankt spreker voor de boeiende lezing en stelt voor de vragen voor het diner te laten want er moeten ook nog boeken geveild worden. Ondanks volhardend groep met overslaande stem door de president en hardnekkig gehamer door de secretaris, levert de veiling slechts 80 euro op. Een beetje weeshuis wil je met zo'n gift niet eens te woord staan.

Waarna wij aantafel gaan.

De president merkt op dat wij, wat betreft de illustraties, in anderhalf uur door het gehele oeuvre van Dickens zijn gegaan. Dickens als “graphic novel”. Hij constateert dat steeds vaker alles met plaatjes moet worden uitgelegd. Nu is ook al het boek Genesis in illustraties verkrijgbaar. Straks gaat men er nog vanuit dat de Bijbel oorspronkelijk een stripboek was.

Dan stelt hij maar meteen de eerste vraag, waarom doodde Robert Seymour zich zelf. Spreker weet het niet, Seymour was nog maar 38 oud.

De heer Klok vraagt naar de reactie van Buss, de tweede afgewezen illustrator van de Pickwick. Spreker zegt dat Buss totaal niet rancuneus was. Dan vraagt de heer Klok weer iets:

had Dickens die illustraties in zijn boeken wel nodig. Spreker stelt dat Dickens een commercieel man was en dat boeken met illustraties beter verkochten.

De heer Van Steijnen vindt dat in de eerste romans de illustraties zowel messcherp als veelvuldig zijn. Tijdens het leven van Dickens is de fotografie zich gaan ontwikkelen. Hij vraagt zich af of het mogelijk is dat de latere werken minder illustraties bevatten omdat er meer foto's in omloop waren gekomen. Dankzij de illustraties weten we hoe Pickwick er uit zag, maar hoe zag Edwin Drood eruit? De heer Kooiman meent te hebben gehoord dat er een nooit gepubliceerde illustratie zou zijn waaruit zou blijken dat de moord op Drood door Thugs zou zijn gepleegd. Spreker meent dat Dickens nooit erg ver vooruit werkte. Hierna barst er een algemene discussie los over Edwin Drood, een munt in een sjaal, goud en Thugs.

Tot slot doet de penningmeester een mededeling over de plannen die het bestuur heeft tot het uitgeven van een boek in 2012 met als uitgangspunt artikelen uit de Dutch Dickensian. "U kan worden gevraagd mee te werken" zo klinkt het dreigend.

De heer van Steijnen heeft het dan nog over een schilderij dat tijdens de tour van Bomans, verkleed als Dickens, vermist raakte en dat er hoognodig onderzoek gedaan moet worden naar de Prisma want de vertalers waren allen mensen van grote naam. Wij zitten hier omdat er een Prisma reeks is geweest, zo stelt hij. Spreker merkt op dat er in de indertijd verschenen Prisma krant vreemde meningen over Dickens en zijn karakters stonden.

De president besluit de bijeenkomst met de opmerking dat wij wijzer weggaan dan dat we gekomen zijn.

Mededelingen:

- In 2010 nog geen verhoging van de contributie, dus: € 25,- per lid en € 35,- voor een paar. Aan acceptgiro kaarten doen wij niet. In het briefhoofd staat het rekeningnummer.
- Vanaf dit jaar kunt u een abonnement via de post nemen op The Dutch Dickensian. Kosten per jaar, voor vier nummers: € 10,- voor leden en € 17,50 voor niet leden. U kunt zich aanmelden bij de heer A.V. Vroom, Goldhoorn 17, 9684 XP Finsterwolde. thedutchdickensian@gmail.com
- Op de website van het Godfried Bomans Genootschap vindt u een artikel over Dickens en Bomans. De website is te vinden op www.godfriedbomans.nl

Conferenties in 2010 (informatie bij uw secretaris)

- Dickens symposium in Aix en Provence (Frankrijk) van 3 t/m 6 juni
- Dickens seminar in Saarbrücken (Duitsland) van 10 t/m 12 juni
- Annual Conference in Eastbourne van 21 juli t/m 25 juli

London Calling

Londen zwijgt, er staat immers zomaar een microfoon open.

Geachte Dutch Dickensians,

We leven in een tijd waarin boeken uit het verleden voorzien worden van een nieuwe, moderne 'touch', een element dat de schrijver nimmer zelf bedacht kon hebben, maar waarin marketeers (en uitgevers...) wel brood in zien.

En dus krijgen we *Pride and Prejudice and Zombies* (ook verkrijgbaar als stripboek), *The War of the Worlds, plus Blood, Guts and Zombies* (H.G. Wells zou het zelf niet bedacht kunnen hebben) en *Adventures of Huckleberry Finn and Zombie Jim*.

Ook Dickens ontkomt niet aan royaal gebruik van zijn naam. *Haunting with Charles Dickens* is een jeugdboek over een meisje dat haar broer in de achterbuurten van Londen zoekt, hierbij geholpen door de man die de achterbuurten van Londen als geen ander kent, Charles Dickens.

Onlangs kreeg ik de volgende beschrijving bij een boek: 'What if Charles Dickens had written a contemporary thriller? In Dingley Dell, a group of Victorians live a semi-idyllic and unwitting, anachronistic existence, aided only by minimal trade-related contact with the supposedly plague-ridden Outland. They are products of an experiment that had become a lucrative, voyeuristic peep-box for millionaires and their billionaire descendants. But the experiment has run its course, and Dingley Dell must be totally expunged — and with it, all trace of the thousands of men, women, and children who live there. A few Dinglians learn the secret of both their manipulated past and their doomed future, and it is this motley group of Dickensian innocents who must race the clock to save their fellow countrymen and themselves from mass annihilation.'

Na alle boeken, artikelen en beschouwingen over het boek dat Dickens niet heeft kunnen afmaken krijgen we nu een boek dat dezelfde insteek heeft over een boek dat Dickens wel heeft afgemaakt. Ons 'book-of-study' voor dit jaar. Een boek dat ik wens te lezen met het oog op wat er wél staat, niet wat er misschien ook nog allemaal had kunnen staan. Want wat er staat is goed genoeg. Voor mij dan.

Ik wens u alleen veel leesplezier. Met wat er staat.

Martijn David
President Haarlem Branch

DE WAARLIJK ONSTERFELIJKE PICKWICK Liesbeth van Aalst

Advertisement from the Athenaeum
March 26, 1836

On the 31st of March will be published to be continued Monthly, price one shilling, the first number of The Posthumous Papers of the Pickwick Club, containing a faithful record of the perambulations, perils, travels, adventures, and sporting

transactions of the corresponding members. Edited by 'Boz' and each monthly part embellished with four illustrations by Seymour.

Welke Brit die op die 26e maart bovenstaande informatie tot zich nam, had enig vermoeden van wat deze aankondiging zou betekenen voor miljoenen lezers uit alle rangen en standen, binnen en buiten Groot-Brittannië? De schrijver, een tengere en wat meisjesachtige jongeman van 24, had eerder succesvol gedebuteerd met zijn 'Sketches by Boz' (1836), een serie van humoristische schetsen, opgetekend in Londen. Maar de Pickwick Papers brachten hem al snel nationale roem; dokters lazen een nieuwe aflevering tussen de ontvangst van hun patiënten door, rechters gebruikten de jury beraadslaging om de wachttijd vrolijk door te komen en één onfortuinlijk figuur lachte zich letterlijk een beroerte en werd door zijn arts van verdere lezing uitgesloten. De rage die rond het boek ontstond, had Dickens ook tot een vermogend man kunnen maken, ware het niet dat het copyright waarvoor hij jaren later zou strijden, nog in geen velden of wegen te bekennen was. Pickwick hoeden, sigaren, serviesgoed, parodieën en plagiaten in schrift en op toneel: Engeland werd ermee overspoeld.

Elke moderne lezer van de Pickwick Papers zal, net als zijn vele voorgangers, humor als voornaamste ingrediënt noemen. Een humor die vandaag nog net zo fris en toegankelijk is als ruim 170 jaar geleden, waardoor het boek en zijn beminnelijke hoofdpersoon tot de onsterfelijken behoren. Samuel Pickwick, Esq. wordt plompverloren in het nu geïntroduceerd; we weten niets van zijn opleiding, familie of werkzaam leven behalve dan dat hij een 'retired merchant and a man of considerable independent means' is. Mild in zijn oordeel, vriendelijk en altijd bereid anderen te helpen, beantwoordt hij aan het universele beeld van een goed mens. Hij is ten diepste tevreden met zichzelf en zijn lot. Zijn blik naar de wereld is open als die van een kind; vol blijde verwondering beziet hij, overmand door milkpunch en gezeten in een kruiwagen, zijn omgeving met 'a constant succession of the blandest and most benevolent smiles without being moved thereunto by any discernable cause or pretence whatsoever.' De sociaal zwakken en zij die door omstandigheden van het rechte pad zijn afgeweken, treedt hij tegemoet met compassie en hulp. Maar de bedriegers en gladjanussen die over de ruggen van hun slachtoffers rijk worden-zoals Dodson and Fogg, de gewetenloze advocaten- doen zijn brillenglazen beslaan in toorn en minachting. Zijn wij vanaf bladzijde 1 als een blok gevallen voor Pickwick en zijn metgezellen Winkle, Snodgrass en Tupman, wie beschrijft vervolgens onze verrukking bij het aantreden van Tony en Sam Weller? Misschien nog het beste Sam zelf: 'I hope that our acquaintance may be a long one, as the gen'lman said to the fi'pun'note.' Vader en zoon, kroonjuwelen van Cockney humor, geven het boek een onvergelijkelijk hoog gniffelgehalte; bij elke lezing van hun wijze opmerkingen voelt men een glimlach opkomen of zelfs een hardop grinniken. Hun wijsheid is die van mannen die vanaf hun kindertijd de harde leefomstandigheden van de onderklasse aan den lijve hebben ondervonden. Getuige Tony over zijn zoon: 'I took a good deal of pains with his eddication sir, let him run in the streets when he was wery young and shift for hisself. It's the only way to make a boy sharp sir.'

Een minstens zo opvallende eigenschap van het tweetal is hun trouw: Sam, in de dagelijkse praktijk Pickwick's bediende, is emotioneel zijn vriend die hem

bescherming biedt als zijn naïeve natuur hem in problemen dreigt te brengen. Als Pickwick in de gevangenis belandt, volgt Sam hem dan ook als vanzelfsprekend: 'I'm a prisoner. Con-fined as the lady said.' De 'ancient', zoals Tony door zijn zoon wordt aangesproken, is een flegmatiek man wiens geduld desondanks zwaar op de proef wordt gesteld door zijn helleveeg van een echtgenote. 'Wy, I'll tell you what Sammy,' said Mr Weller senior with much solemnity in his manner. 'There never was a nicer woman as a widder than that e're second venture of mine, a sweet creetur she was Sammy; all I can say on her now is that as she was such an uncommon pleasant widder, it's a great pity she ever changed that condition. She don't act as a vife, Sammy.' Tengevolge van deze stormachtige relatie die eindigt met haar dood, ontwikkelt hij een sterke argwaan naar 'widders' die het op zijn persoon en spaarcentjes gemunt hebben. En over 'widders' en ander vrouwvolk gesproken, die komen er in Pickwick Papers niet bepaald af als het zonnetje in huis: Mrs Bardell, die door haar verlangen naar een echtgenoot en vader voor haar zoontje de onberispelijke reputatie van Pickwick bezoedelt en hem hierdoor indirect tot gevangene in de Debtor's Prison maakt. De hysterische oude vrijster in wier hotelkamer hij per ongeluk terecht komt en die hem voor de rechter sleept. En tenslotte de ongetrouwde zuster van Wardle in haar afgunst naar haar mooie jonge nichtjes; ook haar kan een onaangenaam karakter niet ontzegd worden. Deze roofdierachtige kwaliteiten van –oudere- vrouwen naar mannen zijn natuurlijk te verklaren vanuit de weinig benijdbare situatie van de ongetrouwde vrouw in die tijd; zij werd in het gunstigste geval onderbetaalde gouvernante, maar meestal sloofje in het huishouden van getrouwde broer of zuster.

De voornoemde personages, de clubleden en Wellers, ontmoeten tijdens hun avonturen een bonte verzameling van sympathieke karakters (de bewoners van Dingley Dell), imbeciele ambtenaren (Nupkins), hypocriete geestelijkheid (Stiggins) en anderen die de meest uiteenlopende leefwijzen vertegenwoordigen. De rondtrekkende acteur Jingle, een parasiterende schooier. De medisch studenten Bob Sawyer en Ben Allen aan wie men nog geen gewonde pink zou toevertrouwen gezien hun voortdurend alcoholgebruik. Mr Pott, de bombastische redacteur van de Eatanswill Gazette, die zucht onder de terreur van zijn venijnige echtgenote...

Zij leven in de wereld van vóór Victoria, de jaren twintig toen de dramatische veranderingen in landschap en leven tengevolge van de spoorwegen nog in de toekomst lag en niets sneller ging dan een galloperend paard. Toen de trouw van knecht naar meester nog bestond en men in de herberg als een vorst werd ontvangen...Dit incomplete beeld van een tijdperk hebben wij ontleend aan de Pickwick Papers, tenminste als wij het oppervlakkig lezen. De door de verschillende personages vertelde verhalen over armoede en dronkenschap (The Stroller's Tale), huiselijk geweld en misdaad (The Convict's Return) en de –soms levenslange- straffen op het hebben van schulden (The Queer Client), brengen dit beeld in balans. Ongetwijfeld was het leven voor de middenklasse zeer comfortabel zoals wij kunnen zien aan het gedartel van de Pickwickians, maar dat geldt voor elk tijdperk zolang de mensheid bestaat; teneinde van een warm haardvuur te kunnen genieten terwijl de fles rondgaat heeft men helaas geld nodig. Ondanks de bovengenoemde grimmige episodes, zijn de Pickwick Papers een feest tijdens en ná het lezen. Ikzelf voel het effect nog dagen later: 'all's well with the world' zoals de Britten plegen op te

merken. En dat warme kneuterige gevoel wordt vergezeld van een stil ontzag over een talent dat zoveel generaties zoveel plezier bezorgt. Dat sommige lieden ongevoelig voor de Pickwick betovering zijn, blijft een zaak van grote zorg en u zult dit ongetwijfeld met me eens zijn. Onlangs nog leende ik één van mijn exemplaren uit aan een jonge vriend die –Dickens maagd zijnde- weleens wat wilde proberen’. Ik verzekerde hem dat ‘proberen’ hier niet aan de orde was; het was meer een kwestie van geen maaltijden te vergeten of zijn studie te verwaarlozen tijdens lezing. Toen hij het drie dagen later terugbracht, verontschuldigde hij zich voor de koffievlek op pagina 4 met de ongelofelijke mededeling: ‘sorry, verder ben ik niet gekomen.’ Nu staat men op mijn leeftijd niet snel meer paf maar ik besepte terdege dat ik mijn mening over het jongmens moest herzien. Altijd even vriendelijk, keurige manieren...en nu dit, zonder blikken of blozen. Ik heb hem aangeraden, een bezoekje aan psycholoog of psychiater te brengen maar meer kan ik niet doen; ik ben gedwongen mijn handen van hem af te trekken. Tenslotte zijn er grenzen. Het doet me goed, dit even met gelijkgestemden te kunnen delen; men vereenzaamt zo snel. Tot slot laat ik nog even het woord aan de Meester zelf die tijdens de creatie van de Pickwick Papers in een brief schreef aan Chapman & Hall, 1 november 1836: *If I were to live a hundred years and write three novels in each, I should never be so proud of any of them, as I am of Pickwick, feeling as I do, that it has made its own way, and hoping as I must own I do hope, that long after my hand is withered as the pens it held, Pickwick will be found on many a dusty shelf with many a better work.*’

Charles Dickens, An Illustrated Anthology

hier de verkleinde versie uit de serie Great Writers

Samengesteld door Russell Ash & Bernard Higton

isbn 1 85410 261 3 Aurum Press Ltd London 1993

Prijs £ 6,50

Een bloemlezing met afbeeldingen samengeperst in boekje met een omvang van vier en zestig pagina's. Het formaat past in de zak van een jas, de harde groene kaft kan een stootje hebben en het papier is van een goede kwaliteit, evenals de illustraties. Aan het uiterlijk is aandacht besteed dat is duidelijk. Het maakt je nieuwsgierig naar de inhoud, want een bloemlezing van deze omvang kan dat? Welke keuze moet je maken om Dickens en zijn werk zo beknopt tot zijn recht te laten komen? We krijgen immers niet meer dan een glimp van de schrijver te zien en voor wie is die bedoeld? Is voorkennis nodig of niet? In het tweede fragment, want hoofdstuk mag je een tekst van tien regels op bladzijde zeven niet noemen, loop je meteen al tegen dit probleem aan. De titel luidt “*How my servitude began*” en de inhoud is een stukje uit Charles Dickens autobiografisch werk. De ets van Hungerford Stairs op diezelfde bladzijde is voor een Dickensian voldoende om te weten waar het over gaat. De schoensmeerfabriek waar Dickens als jongetje aan het werk werd gezet. De leek komt echter niet meer te weten dan dat de schrijver de grootst mogelijke moeite had om deze plaats als volwassene te bezoeken. Een bijna even lang fragment op bladzijde acht, geschreven door Edward Blackmore, de advocaat op wiens kantoor

Dickens korte tijd klerk is geweest, geeft wel nuttige informatie over de inspiratie die Dickens op dit kantoor heeft opgedaan voor een aantal personages in zijn romans. Het laat meteen zien hoe belangrijk de keuze van het fragment is voor zo'n beknopte bloemlezing. Zo wordt er in de andere stukjes die over het leven van Dickens gaan aandacht besteed aan: Zijn geboortehuis in Portsmouth, London, Gad's Hill en Amerika. Of het relatief lange stuk over zijn uiterlijk als jonge man, maar lang niet altijd levert dit informatie op die hem beter bekend maakt bij zijn lezers. Zo ook met de stukjes van Trollope, Carlyle en Thackeray, die alle samengevat kunnen worden in de zin: Dickens is een heel goede schrijver. Veel aardiger zijn de bijdragen van zijn dochter Mamie en een anonieme vriend die laten zien hoe hij werkte. Acht en twintig van de vier en zestig bladzijden zijn gevuld met stukjes uit zijn romans. Hierbij komt een aantal van zijn bekendste personages aan het woord en enkele typische sfeertekeningen. Van volledigheid kan hier natuurlijk geen sprake zijn, ze geven een indruk van zijn vertelkunst en dat zal ongetwijfeld ook wel de bedoeling van de samenstellers zijn geweest. Mijn conclusie na lezing is dat ik eigenlijk nog het meest genoten heb van de mooie illustraties. Hierbij ontbrak natuurlijk niet de onvoltooide maar niettemin zeer fraaie: *Dickens Dream* van Robert W. Buss die over twee pagina's is afgedrukt.

Achtergrond van het proces Bardell vs Pickwick Guus de Landtsheer

Zonder overdrijven is het proces van mevrouw Bardell tegen haar commensaal Pickwick, aflevering 12 februari 1837 van *The Pickwick Papers*, en de gevolgen van dit proces één van de hoogste punten uit de *Pickwick Papers*. Voor een jonge schrijver die nog maar aan het begin van zijn carrière stond een thema waarvan je niet zou verwachten dat hij er al aan zou beginnen. Levenservaring en kennis van zaken lijken voor zo'n onderwerp onontbeerlijk. Hoe kwam Dickens op dit idee?

In Schlicke¹ staat op bladzijde 454 een kleine verwijzing naar de oorsprong van de inspiratie voor het proces Bardell vs Pickwick. "His 26-column account on 23 June 1836 of the notorious Melbourne-Norton trial, in which the estranged husband of a society belle unsuccessfully sued the Prime Minister for adultery, provides material for the novel's trial scene."

Een eerste minister die werd beschuldigd van overspel en dan ook nog het proces wint, daar zit meer achter dan enkel seks en sensatie.

Op zoek naar de ware toedracht!

Wie waren de hoofdrolspelers?

Lord Melbourne als de aangeklaagde!

George Norton als aanklager!

Caroline Norton, de vrouw van de tweede en beschuldigd van een te intieme vriendschap met de eerste.

Een klein bijrolletje was er weggelegd voor Charles Dickens. Het verslaan van deze societyrechtszaak was zijn laatste grote opdracht als journalist van de *Morning Chronicle*. Het financieel succes dat zijn eerste roman; *The Pickwick Papers* voor

hem was, stelde hem in staat om zijn baan als journalist op te geven en zich volledig met schrijven bezig te gaan houden.

De historische achtergrond

In 1836 liep de regering van Koning William IV op zijn einde. Een tijdperk eindigde waarin de normen en waarden van de politieke elite zich drastisch onderscheidde van de Victoriaanse tijd die erop volgde. Decennia lang had de Whig-aristocratie het voor het zeggen gehad en was de macht van de Britse monarchen steeds meer aan banden gelegd. De traditionele driehoek Koning, Lager- en Hogerhuis waarbinnen de politieke besluitvorming zich afspeelde kreeg in die periode langzaam maar zeker een nieuw zwaartepunt in de combinatie van Prime Minister en Lagerhuis. De Hannoveranen die sinds 1717 op de Britse troon zaten waren er niet in geslaagd om zich bij de Britten geliefd te maken. Hun Duitse afkomst, terugkerende openlijke ruzie tussen opeenvolgende generaties vaders (de koning) en zonen (de kroonprins), vele maîtresses en buitenechtelijke kinderen en de “gekke” tijdsde van de latere jaren van George III maakte het de bestuurs-aristocratie mogelijk de koninklijke macht binnen de perken te houden. En dat was precies wat de Whigs aanhang als ideale politiek voor ogen stond.

William IV was op 64-jarige leeftijd koning geworden omdat zijn oudste broer als **George IV ondanks een groot aantal kinderen, maar geen enkele wettig, in 1830 was overleden.** William IV trof het zelfde lot. Twintig jaar had hij een verhouding met een actrice gehad waaruit vijf kinderen waren geboren. Het stond dan ook in 1836 wel vast dat hij opgevolgd zou worden door zijn nog net niet achttienjarige nicht Victoria. Een nog jonge vrouw, die het aan politieke ervaring ontbrak en derhalve en gewillige prooi leek voor de Britse politici. De strijd ging tussen de Whigs en de Tories, de twee politieke groeperingen uit die tijd. Het waren nog geen echte partijen met een duidelijk omlinjd programma en een politieke visie op het reilen en zeilen van het land. De leden in Lager- en Hogerhuis schaalden zich meer rond enkele politieke zwaargewichten wiens macht en invloed men in meer of mindere mate ten eigen bate of belangengroep wenste te steunen en gebruiken. De macht van de centrale overheid moet daarnaast in die tijd ook zeker niet worden overschat. Zo goed en groot was het ambtenarenapparaat nog niet en het amateurisme bij de professionele politici voerde nog hoogtij.

Dit was dus het strijdtoneel waarop Dickens als verslaggever voor de Morning Chronicle te maken kreeg met een schandaal dat de Britse politiek op zijn grondvesten deed schudden. Zo althans leek het zich te ontwikkelen toen in 1836 ene Kapitein George Norton de Britse eerste minister Lord Melbourne in een zedenschandaal betrok en hem voor het gerecht daagde.

De hoofdpersonen

William Lamb, de 2de Viscount Melbourne

Britse Eerste Minister en leider van de Wigh factie: 1834; 1835-1838; 1838-1841
Geboren in 1779 als tweede zoon van Penison Lamb de 1st Viscount Melbourne was hij genoodzaakt om in zijn eigen onderhoud te voorzien aangezien de titel en de daaraan verbonden voordelen naar zijn oudere broer zouden gaan bij het overlijden

van zijn vader. Toen deze echter in 1805 stierf werd hij de eerste erfgenaam voor de titel. Dit zorgde voor een niet onaanzienlijke verhoging van zijn sociale status. Hij werd in dat jaar een parlamentslid voor de Wigh factie en trouwde kort daarop met Lady Caroline Ponsenby. Een verbintenis die hem de nodige problemen zou op leveren, aangezien deze dame er geen enkel probleem mee had na enkele jaren publiekelijk te erkennen dat zijn een verhouding met Lord Byron had. Ze schreef er zelfs een boek over waarin zij ook haar andere buitenechtelijke escapades beschreef! Hierna werd zij in de Britse society met de term “Mad, bad and dangerous to know” omschreven. Het leidde tegen de verwachting in niet direct tot een scheiding, maar pas in 1825. In 1828 stierf zij aan de drank drugs en een geestelijke instorting. In 1827 kreeg hij de post van Chief Secretary of Ireland aangeboden en in 1828 werd hij door het overlijden van zijn vader Viscount Melbourne. In die periode had hij een relatie met Lady Branden uit Dublin. Die zonder haar man de Reverend Lord Branden leefde. Toen die achter de relatie kwam stuurde hij een brief aan zijn vrouw waarin hij schreef haar de affaire niet aan te rekenen mits zij zou proberen Melbourne ervan te overtuigen dat hij bijzonder geschikt was om verder als bisschop door het leven te gaan. Toen deze vlieger niet opging klaagde hij Melbourne aan voor overspel. Deze rechtzaak liep op niets uit wegen gebrek aan bewijs. De rechter weigerde om het zenden van fruit naar de dame in kwestie als bewijs voor overspel te zien.

In 1830 wordt Melbourne benoemd tot minister van binnenlandse zaken om die post in 1834 voor korte tijd te verwisselen voor die van eerste minister. Koning en Tories slaagden erin hen tijdelijk buitenspel te zetten, maar door de Whig-meerderheid in het Lagerhuis was dit van korte duur. In 1835 zien we hem weer terug als prime-minister.

Tijdens deze Londense periode ontmoet Melbourne in 1830 Lady Caroline Norton.

Lady Caroline Norton².

Caroline Sheridan was de tweede van de drie dochters die bekend stonde als “The Three Graces” in de Londense uitgaanswereld. Hun grootvader was Richard Brinsley Sheridan schrijver van bekende toneelstukken als “The School for Scandal”. Wel bekend maar zonder veel bezit gestorven zag zijn zoon Tom zich genoodzaakt om, nadat de familie een huwelijksaanzoek had afgewezen met Caroline Callander, weg te lopen. Tom stierf jong en liet zijn vrouw achter met drie dochters, vier zoons en een klein pensioentje. Daarnaast kreeg ze een appartement toegewezen in Hampton Court ter herinnering aan grootvader Sheridan.

Er was dus veel aangelegen de dochters zo voordeling mogelijk aan de beau monde van Londen voor te stellen om zo een geschikte huwelijkskandidaat voor hen te vinden. Omdat de jongste van de drie als een erkende schoonheid bekend stond en dus gemakkelijk aan de man zou komen was er de nodige druk op de andere dochters om zo snel mogelijk een geschikte huwelijkspartner te vinden. De conventies uit die tijd verwachtten dat dochters in volgorde van leeftijd zouden trouwen. Zowel Helen de oudste als Caroline de middelste trouwden uiteindelijk met mannen waar ze niet verliefd op waren. Helen met erfgenaam van Lord Dufferin, een huwelijk dat uiteindelijk zeer gelukkig was en Caroline met Hon. George Norton, brother of Lord Grantley, maar dit huwelijk draaide uit op een faliekante

mislukking. Eigenlijk zat dat er van het begin af aan ook al in. Terwijl Caroline uitgesproken bijdehand was en van huis uit tot de radicale Whigs aanhang behoorde, was Norton een fervente Tory aanhanger en allesbehalve bijdehand. Zij had het schrijftalent van haar grootvader geërfd bewoog zich gemakkelijk in de hoogste kringen. Norton had niets van dit alles.

Hon. George Norton

Wat was die Norton voor man? Je moet tenslotte maar durven om je vrouw in het openbaar van overspel te beschuldigen. In de negentiende eeuw was zij daarmee niet alleen haar aanzien kwijt, maar was de kans ook zeer groot dat je meteen je eigen naam te schande maakte. Je moest dus wel zeker weten waar je aan begon of haar zo erg haten dat je dat laatste er voor lief bij nam.

Norton hield niet van "cleverness" en al helemaal niet bij zijn vrouw. Hij verzette zich tegen haar nauwe banden met haar familie en haar onafhankelijk gedrag ten opzichte van hem. Al korte tijd na haar huwelijk kwam het tot handtastelijkheden van zijn kant. Geld was ook altijd een probleem. Aangezien hij niet van plan was zich ergens echt voor in te zetten stuurde hij zijn vrouw er op uit voor hem een goed woordje bij haar invloedrijke vrienden te doen. In de salon die zij voor haar Whig vriendenkring organiseerde ontmoette zij Melbourne die er inderdaad voor zorgde dat haar man uiteindelijk een magistraat werd met een inkomen van £ 1000 per jaar. Daarboven kwam dan nog de vergoeding die Caroline met haar schrijverij verdiende. Overigens wist Norton van de bezoeken die Melbourne aan zijn vrouw bracht, ja stimuleerde die zelfs in de hoop nog meer binnen te halen. Ondertussen verslechterde de relatie tussen Norton en zijn vrouw steeds meer. In 1835 krijgt zij een miskraam die toegeschreven werd aan een pakslag dat Norton haar gegeven zou hebben.

Rond die tijd probeerde Norton bij Melbourne een lening van £1400 lost te krijgen. Toen die weigerde daarop in te gaan besloot Norton, zeer waarschijnlijk na consultatie van zijn Tory vrienden, tot de aanklacht van overspel tussen Melbourne en Caroline. Hij weigerde haar de toegang tot haar kinderen, iets dat in die tijd tot het wettelijk recht van de vader hoorde en eiste van Melbourne een schadevergoeding van £10.000. De politieke gevolgen voor Melbourne bij succes zou hem binnen de Tory kringen verder ook geen nadeel hebben bezorgd.

Het proces

Het proces begon drieëntwintig juni 1836 en trok enorme belangstelling. Dickens volgde als verslaggever met een groot aantal collega's dit proces op de voet. Evenals Caroline die ook niet veel meer kon doen dan kijken. Als 'vrouw van' speelde zij juridisch gezien een rol die vergelijkbaar was met een minderjarig kind in die tijd, geen enkele dus.

De rechtszaak bleek een farce. Als bewijsmateriaal legde een aantal jaren eerder ontslagen bedienden verklaringen af die Caroline in een kwaad daglicht stelde. Verder werden er drie briefjes van Melbourne aan Caroline getoond waarvan de inhoud Dickens ongetwijfeld geïnspireerd moeten hebben tot die in het proces van Bardell vs Pickwick:

"I will call about half past four".

"How are you? I shall not be able to come today. I shall tomorrow."

"No house today. I will call after the levee. If you wish it later let me know. I will then explain about going to Vauxhall."

bron: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/Wnorton.htm>

In dit geval had de jury daar in tegenstelling tot die in de Pickwick Papers niet veel vertrouwen in en toen bovendien duidelijk werd dat Norton in een aantal gevallen zijn vrouw zelf naar Melbourne had gebracht was er niet veel tijd meer voor nodig om tot een uitspraak te komen. De jury ging er niet eens de rechtszaal voor uit om Melbourne onschuldig te verklaren. Het parlement was voor de uitstap bijeengebleven en barste in een spontaan applaus uit toen die bekend werd.

Wat vond Dickens als journalist over deze zaak?

We vinden er iets van terug in de volgende Dickens biografieën.

Op 23 juni 1836 schrijft Dickens in een brief aan Macrone, met wat vragen en voorstellen ten aanzien van The Sketches, er het volgende over:

"Dear Macrone,I am tired to death tonight, though I have been in bed all day, Melbourne v Norton has played the devil with me."

Una Pope Hennessy³ zegt er het volgende over:

... No witnesses were called for the defence, and the jury without leaving the court at 11.50 P.M. Declared Lord Melbourne acquitted of the charges brought against him. The verdict was received by the House of Commons that night with acclamation The nauseous and trivial evidence dragged out by the plaintiffs' counsel sickens us as no doubt it sickened Dickens...

Edgar Johnson (4) zegt er het volgende over:

And on June 22nd he covered the Melbourne-Norton Trial. The defendant in this notorious case was no less a personage than the Prime Minister, Lord Melbourne, and there was supposed to be scandalous evidence that the beautiful and charming Caroline Norton has been his mistress. The Court of Common Pleas at Westminster was jammed that morning, Dickens reported, with members of the beau monde who had bribed attendants as much as ten guineas a seat to hear the sensational details. The case turned out to rest on nothing but the spiteful tattle of discharged servants. The witnesses were proved to be of lowest moral character, and the supposedly incriminating letters between the lady and her alleged lover were so empty of any such implications as to suggest Dickens's parody of them in Bardell vs. Pickwick: "Dear Mrs. B. -Chops and Tomato sauce. Yours Pickwick." "I shall not be at home tomorrow. Slow coach. Don't trouble yourself about the warming-pan." At half past eleven that night, the jury acquitted Lord Melbourne without leaving the court, and a few minutes later the House of Commons cheered the verdict. Dickens, exhausted with his prolonged labours, fell into bed and stayed there all the following morning.

Michael Slater(5) zegt er op bladzijde 73 en verder het volgende over:

The Chronicle report next morning occupied twenty-six and a half columns and, even though Dickens would have had colleagues relieve him from time to time, it is hardly surprising to find him writing to Macrone on 23 June that he had been in bed

Bardell v. Pickwick.

Frontispiece to dramatised version of the Trial Scene in "Pickwick."

all day, the trial having 'played the devil with me'. The trial report is deadpan in tone and it is not possible to distinguish the parts written by Dickens though there are some sharply-worded comments at the beginning which sound very much like him. These concern the inconvenient structure of the court building and the offensive

behaviour of a 'large concourse' of fledgeling barristers. From these 'youths', writes Dickens (if it is indeed him), very much on his social and professional dignity, reporters 'experienced nothing but a series of gratuitous annoyances and ungentlemanly interruptions' from the beginning to the end of the trial. Dickens's experience of seeing at such close quarters how an older man 's totally innocent behaviour towards a woman could be deliberately misrepresented by unscrupulous lawyers seems likely to have suggested to him an idea for developing a main plot for *Pickwick Papers*.

De afloop

Voor Lord Melbourne liep de hele zaak dus met een sisser af, maar dat gold niet voor Caroline en haar man. Caroline was haar man kennelijk niet ontrouw geweest en dus was echtscheiden volgens de victoriaanse wetgeving hierdoor onmogelijk geworden. Voor Norton's politieke aspiraties was ook geen plaats meer, want wie wilde zich nu met zo'n man laten zien? Carolines reputatie was echter ondanks de uitslag van het proces geschaad al bleef Melbourne haar op de achtergrond steunen. Zo schreef hij haar na het proces in een brief over haar man: "This conduct upon his part seems perfectly unaccountable... You know that I have always counselled you to bear everything and remain to the last. I thought it for the best. I am afraid it is no longer possible. Open breaches of this kind are always to be lamented, but you have the consolation that you have done your utmost to stave this extremity off as long as possible."

Haar man hield het volledige gezag over zijn en haar kinderen en zorgde er wel voor dat zij ze niet meer te zien kreeg. Ondanks dat het paar sindsdien gescheiden leefde had hij bovendien nog recht op alle inkomsten die Caroline met haar schrijverij verdiende. De enige mogelijkheid die haar overbleef was schulden te maken bij iedere leverancier en als die vervolgens om zijn geld kwam die door te sturen naar haar "man". Als zijn vrouw was hij aansprakelijk voor haar schulden.

Caroline zien we sinds die tijd zich inzetten voor het recht van de moeder om haar kinderen te mogen zien. Haar politieke vrienden bestookte zij met brieven, verklaringen en oproepen om dit recht wettelijk te regelen. In 1839 kreeg ze haar zin toen de *Custody of Children Act* werd aangenomen die vrouwen onder bepaalde voorwaarden de voogdij over haar kinderen gaf zolang zij jonger dan zeven jaar waren en het recht om ze te bezoeken tot hun zestiende.

Pas toen Norton in 1875 stierf was Caroline vrij haar eigen lot in handen te nemen. Al die tijd was ze actief gebleven in het verbeteren van de rechten voor getrouwde en gescheiden vrouwen al moest ze niets hebben van het vrouwenkiesrecht. Nog in 1838 verdedigde ze zich tegen de beschuldiging dat ze een "Radical" was met de opmerking: "The natural position of woman is inferiority to man. Amen! That is a thing of God's appointing, not of man's devising. I believe it sincerely, as part of my religion. I never pretended to the wild and ridiculous doctrine of equality."

Dat lot gaf haar overigens nog twee jaar. Zij stierf in 1877 enkele maanden nadat ze een tweede huwelijk was aangegaan met een oude vriend die ze al meer dan vijf en twintig jaar kende Sir William Stirling-Maxwell.

Conclusie

In de speurtocht naar de ware toedracht stuitte ik in Charles Dickens *The Story of his Life* by J. Camden Hotten (6) een gedicht dat in 1842 verschenen is in de *English Bijou Almanack* van Albert Schloss. Het is geschreven door The Hon. Mrs. Norton (Carilone dus) waarin zij de loftrumpet steekt over Charles Dickens

“Not merely thine the tribute praise,
 Which greets an author's progress here;
 Not merely thine the fabled bays,
 Whose verdure brightens his career;
 Thine the pure triumph to have taught
 Thy brother man a gentle part;
 In every line a fervent thought,
 Which gushes from thy generous heart:
 for thine are words which rouse up all
 The dormant good among us found-
 Like drops which from a fountain fall,
 To bless and fertilize the ground!”

~~Het is natuurlijk zo maar een romantische gedachte, maar zou zij zich zijn verslag van de rechtzaak nog herinneren en hem op die manier willen bedanken?~~

Het draagt niets bij aan wat er zich werkelijk heeft afgespeeld tussen Melbourne en Caroline. Daarvoor kunnen we beter terecht bij een in 1974 verschenen boek:

The letters of Caroline Norton to Lord Melbourne edited by James O. Hoge and Clarke Olney 1974 by the Ohio State University Press.

De brieven bevonden zich tot die tijd nog in het privé archief van de Cowper and Lamb families die de erfgenamen waren van de Melbourne's. Het nadeel is dat de inhoud van deze brieven slechts één kant van de correspondentie bevat, want de brieven van Melbourne aan Caroline zijn niet bewaard gebleven. Welk beeld doemt nu uit deze brieven op? Had de jury in 1836 een juist oordeel getrokken of was er toch meer aan de hand? Nadat ik een aantal brieven had gelezen is voor mij de zaak wel duidelijk. De inhoud bezorgde mij geen “rode oortjes”, maar de inhoud is toch meer dan “chops and tomato sauce” om Serjeant Buzfuz te citeren. Voor zover het Caroline betreft is de vriendschap met Melbourne duidelijk heel belangrijk geweest. Nu wisten we dat ook al zonder deze brieven, want tijdens zijn laatste levensjaren die niet de gemakkelijkste waren liet Caroline regelmatig van zich horen en bij zijn dood in 1848 liet Melbourne haar een klein pensioen na.

De kwade genius is zonder twijfel George Norton. Deze komt in de hele geschiedenis naar voren als een geldwolf en bruuft gespeend van ieder intellect.

~~Dickens heeft met wat hij er van in de Pickwick Papers gebruikt slechts de tragikomische buitenkant van gebruikt. In zijn latere romans maakt hij dat echter meer dan goed. Ik noem hier slechts aan *Hard Times* waarin ook het lot van een ongelukkig huwelijk tot het einde moet worden gedragen.~~

I. Schlicke, Paul: editor of the *Oxford Reader's Companion to Dickens*, Oxford University Press 1999

2. The Letters of Caroline Norton to Lord Melbourne, edited by James O.Hoge and Clarke Olney, 1974, Ohio State University Press.
3. Pope Hennesy, Una: Charles Dickens, 1945.
4. Johnson, Edgar: Charles Dickens his Tragedy and Triumph, 1952.
5. Slater, Michael: Charles Dickens, Yale University Press 2009.
6. Hotton, John Camden: Charles Dickens the Story of his Life, 1870

"Familiar in their Mouths as HOUSEHOLD WORDS."—SHAKESPEARE.

HOUSEHOLD WORDS.

A WEEKLY JOURNAL.

CONDUCTED BY CHARLES DICKENS.

N°. 423.]

SATURDAY, MAY 1, 1858.

{ PRICE 2d.
{ STAMPED 3d.

Please To leave Your Umbrella. Door Charles Dickens

Voorwoord.

Hierboven is de kop van Household Words afgedrukt. Het openings artikel van dit nummer heet: "Please leave your umbrella". Charles Dickens heeft het geschreven. Dat is bekend door het onderzoek dat Anne Lohrli¹ heeft gedaan naar het redactie register van HW dat goed bewaard is gebleven. In dat register staat precies wie voor welk artikel betaald is geworden. Dickens noemde zichzelf niet 'editor' van het weekblad maar 'conductor' om daarmee aan te geven dat het geheel onder zijn leiding en instemming gepubliceerd werd. Een auteur, al of niet op uitnodiging van de conductor cq Dickens, ontving voor een pagina tekst, verdeeld over twee kolommen £1.-. De bedragen en aan welke auteur, voor welk artikel, die uitgekeerd zijn, geven exacte informatie wie welk artikel heeft geschreven. Dickens zelf wordt wel genoemd in relatie tot de artikelen van zijn hand maar er zijn geen bedragen bij geschreven. Artikelen van zijn hand kwamen als regel op de voorpagina van HW te staan. Van het onderhavige artikel is in het register te lezen dat Dickens dat geschreven heeft bovendien is het een openings artikel. Zowel in Household Words als in de opvolger: All the Year Round werd alleen tekst gepubliceerd, geen plaatjes, nooit. HW opende op 1 maart 1850, sloot op 28 mei 1859 na de slecht gevallen publicatie van het onverkwikkelijke stuk "Personal". In dat artikel dd 12 juni 1858, beschrijft Dickens hoe zijn huwelijk ten einde is gekomen: "Some domestic trouble of mine, of long standing, on which I will make

no further remark than that it claims to be respected, as being of a strictly private nature,..." De reactie van vrienden en bekenden, waaronder de drukkers van Household Words Bradbury & Evans, op de open brief leidde tot misnoegen van Dickens die daar eigenlijk geen kritiek op wilde hebben. Het gevolg was, weer, ruzie met zijn drukker van HW. Hetgeen voor Dickens aanleiding was om naar een andere drukker uit te zien en een nieuw weekblad te publiceren: All the Year Round, evenals HW ook een zinsnede uit Shakespeare. AYR opende op 30 april 1859 met A Tale of Two Cities en werd na de dood van Dickens onder dezelfde naam voortgezet door Charles Dickens Junior. In HW werden in totaal 30 artikelen van de hand van Dickens gepubliceerd en een roman: Hard Times alsmede A Child History of England. De tekst zoals die hier is afgedrukt is letterlijk overgenomen, dat wil zeggen óók met de soms eigenaardige, persoonlijke spelling van Dickens, uit N°423, Saturday, May 1, 1858, Volume XVII, 1858, Household Words from December 19, 1857 to June 12, London, Office 16, Wellington Street North, 1858.

PLEASE TO LEAVE YOUR UMBRELLA.

I made a visit the other day to the Palace at Hampton Court. I may have had my little reason for being in the best of humours with the Palace at Hampton Court; but that little reason is neither here (ah! I wish it were!) nor there. In the readiest of moods for complying with any civil request, I was met, in the entrance-hall of the public apartments at Hampton Court, by the most obliging of policemen, who requested me to leave my umbrella in his custody at the foot of the stairs. "Most willingly," said I, "for my umbrella is very wet". So the policeman hung it on a rack, to drip on the stone floor with the sound of an irregular clock and gave me a card of authority to reclaim it when I should come out again. Then, I went prosperously through the long suites of deserted rooms, now looking at the pictures, and now leaning over the broad old window-seats and looking down into the rainy old gardens, with their formal gravel walks, clipped trees, and trim turf banks, gardens with court-suits on. There was only one other visitor (in very melancholy boots) at Hampton Court that blessed day: who soon went his long grave way, alternately dark in the piers and light in the windows, and was seen no more. "I wonder" said I, in the manner of the Sentimental Journeyer, "I wonder, Yorick, whether, with this little reason in my bosom, I should ever want to get out of these same interminable suites of rooms, and return to noise and bustle! It seems to me that I could stay here very well until the grisly phantom on the pale horse came at a gallop up the staircase, seeking me. My little reason should make of these queer dingy closet-rooms, these little corner chimney-pieces tier above tier, this old blue china of squat shapes, these dreary old state bedsteads with attenuated posts, nay, dear Yorick," said I, stretching forth my hand towards a stagnant pool of blacking in a frame, "should make, even of these very works of art, an encompassing universe of beauty and happiness. The fountain in the staid red and white courtyard without (for we had turned that angle of the building), would never fall too monotonously on my ear the four chilled sparrows now fluttering on the brink of its basin would never chirp a wish for change of weather, no bargeman on the rain-speckled river; no wayfarer rain belated under the

leafless trees in the park, would ever come into my fancy as examining in despair those swollen clouds, and vainly peering for a ray of sunshine. I and my little reason, Yorick, would keep house here, all our lives; in perfect contentment; and when we died our ghosts should make of this dull Palace the first building ever haunted happily!" I had got thus far in my adaptation of the Sentimental Journey when I was recalled to my senses by the visible presence of the Blacking which I just now mentioned. "Good Heaven!" I cried, with a start; "now I think of it what a number of articles that policeman below stairs required me to leave with him!". "Only an umbrella. He said no more than, Please to leave your umbrella". "Faith, Yorick," I returned, "he insisted on my putting so much valuable property into my umbrella, and leaving it all at the foot of the stairs before I entered on the contemplation of many of these pictures, that I tremble to think of the extent to which I have been despoiled. That policeman demanded of me, for the time being, all the best bumps in my head. Form, color, size proportion, distance, individuality, the true perception of every object on the face of the earth or the face of the Heavens, he insisted on my leaving at the foot of the stairs, before I could confide in the catalogue. And now I find the moon to be really made of green cheese; the sun to be a yellow wafer or a little round blister; the deep wild sea to be a shallow series of slate-colored festoons turned upside down; the human face Divine to be a smear; the whole material and immaterial universe to be a sticky with treacle and polished up with blacking. Conceive what I must be, through all the rest of my life, if the policeman should make off with my umbrella and never restore it!". Filled with the terror of this idea, I retraced my steps to the top of the stairs, and looked over the hand-rail for my precious property. It was still keeping time on the stone pavement like an irregular clock, and the policeman (evidently possessed by no dishonest spirit) was reading a newspaper. Calmed and composed, I resumed my musing way through the many rooms. Please to leave your umbrella. Off all the Powers that get your umbrella from you, taste is the most encroaching and insatiate. Please to put your umbrella, to be deposited in the hall until you come out again, all your powers of comparison, all your experience, all your individual opinions. Please to accept with this thicket for your umbrella the individual opinions of some other personage whose name is Somebody, or Nobody, or Anybody, and to swallow the same without a word of demur. Be so good as to leave your eyes with your umbrellas, gentlemen, and to deliver up your private judgment with your walking-sticks. Apply this ointment, compounded by the learned Dervish, and you shall see no end of camels going with the greatest ease through needles' eyes. Leave your umbrella, full of property which is not by any means to be poked at this collection, with the police, and you shall acknowledge, whether you will or no, this hideous porcelain-ware to be beautiful, these wearisomely stiff and unimaginative forms to be graceful, these coarse daubs to be masterpieces. Leave your umbrella and take up your gentility. Taste proclaims to you what is the genteel thing; receive it and be genteel! Think no more of your umbrellas, be they the care of the Police of Scotland Yard! Think no more for yourselves, be you the care of the Police of Taste! I protest that the very Tax-gatherer does not demand so much of me as the Powers who demand my umbrella. The Tax-gatherer will not allow me to wear hair-powder unmolested; but the Umbrella-gatherer will not allow me to wear my head. The Tax-gatherer takes toll of

my spade; but the Umbrella-gatherer will not permit me to call my spade, a spade. Longinus, Aristotle, Doctor Waagen², and the Musical Glasses, Parliamentary Commissions, the Lord-Knows-Who, Marlborough House, and the Brompton Boilers, have declared my spade a mop-stick. And I must please to give up my umbrella, and believe in the mop-stick. Again, the moral distinctions, and the many remembrances, and balances of This and That, which I am required by other authorities to put into my so-often demanded umbrella and to leave in the lobby are as numerous as the Barnacle family. It was but a sessions or two ago, that I went to the Old Bailey, to hear a trial. Was my umbrella all that was called upon to leave behind me, previous to taking my seat? Certainly not. I was requested to put so many things into it that it became, though of itself a neat umbrella, more bulgy than Mrs. Gamp. I found it insisted upon, that I should cram into this unfortunate article all the weighty comparisons I had ever made in my life between the guilt of laying hands upon a pound of scrag mutton, and upon hundred of thousands of pounds of sterling money. I found it insisted upon, that I should leave my umbrella before I went into Court, any suspicions I had about me (and I happened to have a good many), that distortion and perversion of the truth, plainly for the purpose of so much gain, and for the enhancement of a professional reputation, were to be observed there, outside the dock and beyond the prisoner. I found myself required to take a ticket, conventionally used in that place, in exchange for my natural perception of many painfully ludicrous things that should have become obsolete long ago. Not that I complain of this particular demand at the door; for otherwise how could I have borne the fearful absurdity of the Judge being unable to discharge the last awful duty of his office without putting on a strange little comical hat, only used for the dismissal of a blood-stained soul into eternity? Or how could I have withheld myself from bursting out into a fit of laughter which would have been contempt of court, when the same exalted functionary and two virtuous Counsel (I never in my life had the pleasure of hearing two gentlemen talk so much virtue) were grimly pleasant on the dressing-up in woollen wigs of certain Negro Singers whose place of entertainment had been innocently the scene of a manslaughter. While the exalted functionary himself, and the two virtuous counsels themselves, were at that very moment dressed up in woolly wigs , to the full as false and ridiculous as any theatrical wigs in the world, only they were not of the negro colour!

But when I went to the Strangers' Gallery of the House of Commons, I had a greater load to leave with my umbrella than Christian had to lay down in the Pilgrim's Progress. The difference between Black and White, which is really a very large one and enough to burst any Umbrella, was the first thing I had to force into mine. And it was well for me that this was insisted on by the Police, or how could I have escaped the Serjeant-at-Arms, when the very same Member who on the last occasion of my going to the very same place I had with my own ears heard announce with the profoundest emotion that he came down to that house expressly to lay his hand upon his heart and declare that Black was White and there was no such thing as Black, now announced with the profoundest emotion that he came down to that house expressly to lay his hand upon his heart and declare that White was Black and there was no such thing as White! If you have such an article about you (said the

Umbrella-taker to me in effect) as the distinction between very ill-constructed common places, and sound patriotic facts, you are requested to leave it at the door here. “By all means” said I. You have here a Noun of Multitude or signifying many, called The Country; please to put that too, in your Umbrella. “Willingly” said I. Your belief that public opinion is not the lobby of this place and the bores of the clubs, will be much in your way, and everybody else’s hereabouts; please to leave that likewise. “You are welcome to it” said I. But I am bound to admit that, thus denuded, I passed quite a pleasant evening; which I am certain I could not have done, if I had been allowed to take my Umbrella and its cumbrous contents in with me.

Please to leave your Umbrella. I have gone into churches where I have been required to leave my Umbrella in a sham mediæval porch, with hundreds of eventful years of History, squeezed in among its ribs. I have gone into public assemblages of great pretensions, even into assemblages gathered together under the most sacred of names, and my Umbrella, filled to the handle with my sense of Christian fairness and moderation, has been taken from me at the door. All through life, according to my personal experience, I must please to leave my Umbrella, or I can’t go in.

I had reached this point and was about to apostrophise Yorick once more, when a civil voice requested me, in obliging tones to “claim my Umbrella”. I might have one that, without a ticket, as there was no other on the rack in the hall at Hampton Court Palace, wither I had now worked my way round by another course, without knowing it. However, I gave back my ticket, and got back my Umbrella, and then I and my little reason went dreaming away under its shelter through the fast-falling spring rain, which had a sound in it that day like the rustle of the coming summer.

Nabeschouwing

Het is een eigenaardig stukje proza. En waar gaat het eigenlijk over? Harry Stone in “The Dark Side of Charles Dickens” heeft er een sluitende verklaring voor waarin hij de elementen die het stuk proza onverklaarbaar maken, een diepere dimensie geeft waardoor het begrijpelijk wordt. Maar eerst terug in de tijd. In nummer 70 van The Dutch Dickensian werd in het artikel “Twee Luie Leerlingen” ingegaan op de tocht die Charles Dickens samen met Wilkie Collins maakte. De tocht eindigde in Doncaster en daar zag hij Ellen Ternan weer. In het artikel werd zij aangeduid met het euphemisme “those lilac gloves”. Daarna vertrok Dickens naar zijn eigen huis en haard maar dat wil niet zeggen dat Ellen uit zijn hoofd, laat staan zijn hart, is. Twee citaten uit brieven³ die hij eind 1857 en begin 1858 schreef getuigen daarvan.

To the Hon. Mrs. Richard Watson, 7 december 1857.

“My Dear Mrs. Watson, I cannot tell you how interested and pleased I have been by the receipt of your letter. *It leaves me—as my Art always leaves me—the most restless of created Beings. I am the modern embodiment of the old Enchanters, whose Familiars tore them to pieces. I weary of rest, and have no satisfaction but in fatigue. Realities and idealities are always comparing themselves together before me, and don’t like the Realities except when they are unattainable—then, I like them*

of all things. I wish I had been born in the days of Ogres and Dragon-guarded Castles. I wish an Ogre with seven heads (and no particular evidence of brains in the whole lot of them) had taken the Princess whom I adore—you have no idea how intently I love her! – to this stronghold on the top of a high series of Mountains, and there tied her up by the hair. Nothing would suit me half so well this day, as climbing after her, sword in hand, and either winning her or being killed—There’s a state of mind for you, in 1857.”

Een terugblik op 1857 waarin Dickens zijn onrust, rusteloosheid en natuurlijk zijn geboeidheid voor een ‘Princess’ met lang haar weergeeft, hij beschrijft het nog net niet als blond.

Begin 1858 schrijft Dickens een brief aan Lady Duff Gordon, 23 januari 1858.

“ My Dear lady Gordon, Your letter charms me—and emboldens me to make a confession of weakness.....What am I doing? Tearing myself—My usual occupation, at most times. Wild and misty ideas of a story are floating about somewhere (I don’t know where), and I am looking after them. One of the most restless of men at all times, I am at such a crisis worse then ever. Nothing could satisfy me at this present writing, but the having to go up a tremendous mountain, magic spell in one hand and sword in the other, to find the girl of my hart (whom I never did find), surrounded by fifty dragons—kill them all—and bear her off, triumphant. I might finish the story in the usual way, by settling down and living happy ever afterwards—Perhaps; I am not sure even of that. Forget her?—I mean Mathilde, but my previous antecedent would do—have I ever forgotten her? Sits she not always on my left hand, at the supper-table of the Frozen Deep?.....”

Kastelen, draken en het meisje van zijn hart, dat hij nooit gevonden zou hebben. Hij is bijna 46 en hij kan ‘haar’ niet vergeten. Haar, Ellen Lawless Ternan is op dat moment amper 19.

Maar terug naar de Umbrella.

Allereerst is daar natuurlijk de opmerking: “my little reason”. Een gezegde dat in het hele verhaal steeds terug keert. Onzijdig immers ‘reason’ is ‘it’ en Dickens kon zich veel permitteren maar niet dat hij in een blad dat door vele tienduizenden gelezen werd openlijk uitkwam voor diegene waar zijn hart naar uitging. Tegelijkertijd laat hij aan iedereen weten dat er iets is dat zijn hart meer dan gevangen houdt. Wel coquetteren maar niet de stap zetten naar openlijk bekennen. En daarin blijft het verhaal consistent. Steeds weer komt hij met zijn ‘little reason’ op de proppen en steeds weer vermijdt hij te zeggen waar het hem echt om gaat. Maar toch, die wandeling door Hampton Court heeft hij gemaakt, en er liep iemand naast hem, niet zijn vrouw noch een vriend. Zijn oudste zoon Charlie⁴, heeft hem in dat jaar arm in arm gezien met Ellen Ternan. Met wie zou hij daar anders gewandeld hebben?

Ten tweede is daar Yorick die hij vertelt van ‘this little reason in my bosom’. Onder het pseudoniem Yorick⁵ heeft Sterne een boek geschreven : A Sentimental Journey. ~~Het gaat, ondermeer, over de wandeling die de verliefde hoofdpersoon met zijn meer dan toevallige geliefde maakt in Calais.~~ In tegenstelling tot Smollett waar Sterne en tijdgenoot van was, is A Sentimental Journey een kuis boek over een kuis wandeling. Dickens vertelt de wetende lezer, wetend van zijn affectie voor Ellen Ternan, hiermee dus, dat alles, in ieder geval tot dat moment, in het netje verliep.

En dan staat hij voor een schilderij, een oud met donker geworden vernis: "a stagnant pool of blacking." Kennelijk is hij weer terug bij Warren's. Dat hij zich dat zelf ook realiseert is af te lezen aan de hoofdletter waarmee hij iets verderop weer verwijst naar die periode: "when I was recalled to my senses by the visible presence of the Blacking which I just now mentioned." En dat maakt zijn ambivalentie duidelijk van wat hij, de grote Charles Dickens, wel en niet van zijn leven en verleden bij de portier achter zou willen laten om daarmee als het ware een nieuw leven te kunnen beginnen.

Vervolgens maakt hij met Yorick een uitstapje naar Hamlet. Immers het was de schedel van de nar Yorick die door de twee vrolijke doodgravers aan Hamlet getoond werd. Hamlet wordt dan geconfronteerd met de aanstaande begrafenis van Ophelia, zijn geliefde, die zich verdaan heeft. Ook de zinsnede 'ever haunted happily' is een paraphrase op Hamlet waar het juist de boze geesten zijn die zijn paleis beheersen. Ook laat Dickens hiermee zijn hoop doorschermen dat het dus niet als met Ophelia afloopt maar dat de 'geesten' gelukkig blijven cq dat er wel een positief en gelukkig slot hem wacht samen met zijn beminde.

En dan het achterlaten van de paraplu, de inzet van het verhaal. Eerst laat Dickens ons via het aloude syllogisme van de maan is van kaas of niet van kaas, dus van kaas, weten dat we zijn opmerkingen geïnverteerd dienen te begrijpen. Juist wel zou hij zijn paraplu, dat wil zeggen al zijn maatschappelijke beslommingen, verantwoordelijkheden en conventies achter zich hebben willen laten. Maar helaas dat kan of wil hij niet. Aanvankelijk geeft hij aan dat er dan niets meer van hem zou overblijven "Concieve what I must be, through all the rest of my life , if the policeman should make off with my umbrella and never restore it!". Deze gedachte dat hij de GROTE Charles Dickens een keus zou moeten maken omwille van de lieve vrede in de samenleving, omwille van de geldende conventies, omdat zulks zo en niet anders hoorde, stuitte hem te hard tegen de borst. Maar aan het eind van het verhaal wordt hij slechts node herinnerd dat hij zijn parapluie zelf mee moet nemen: je kunt je eigen lot niet ontlopen: "...when a civil voice requested me, in obliging tones to "claim my Umbrella".".

En dan gaat hij weer weg, samen met "my little reason" onder zijn parapluie in de hoop op een mooie zomer cq een heerlijke relatie met Ellen Ternan.

Tot slot nog een brief die Dickens schreef op 22 februari 1855, drie jaar vóór zijn wandeling met Ellen Ternan in Hampton Court. De brief is gericht aan Mrs. Winter née Beadnell.

"My Dear Maria... ..Ah! Though it is so late to read in the old hand what I never read before, I have read it with great emotion, and with the old tenderness softened to a more sorrowful remembrance than I could easily tell you.... Lady Olliffe asked me in Paris the other day (we are, in our way, confidential you must know) whether it was really true that I used to love Maria Beadnell so very, very, very much? I told her that there was no woman in the world , and there are very few men, who could ever imagine how much.....You are always the same in my remembrance. When you say you are "toothless, fat, old, and ugly (which I don't believe), I fly away to the house in Lombard Street which is pulled down, as if it were necessary that the very bricks and mortar should go the way of my airy castles, and see you in a sort of raspberry colored dress with a little black trimming at the top—black velvet it seems

to be made of—cut into vandykes⁶—un immense number of vandykes—with my boyish heart pinned like a captured butterfly on every one of them. I have never seen a girl play the harp, from that day to this, but my attention has been instantly arrested, and that drawing has stood before me so plainly that I could write a most accurate description of it...(en tot slot de zin, in deze brief van meer dan twee kantjes)... I am a dangerous man to be seen with, for so many people know me....” We weten niet wát mevrouw Winter née Beadnell heeft geschreven aan Dickens. Want op een mooie herfst dag in 1860 heeft Dickens alle brieven die hij ontvangen had, alle afschriften van brieven die hij geschreven had, in een groot vuur in zijn tuin in Gad’s Hill Place verbrand.

Drie jaren later dan de brief aan mevrouw Winter, drie jaar meer beroemd en bekend, kennelijk ook drie jaar minder voorzichtig, meer roekeloos, gaat Dickens gewoon met Ellen Ternan aan zijn arm wandelen, hij kon kennelijk niets meer verkeerd doen, althans in zijn eigen ogen.

1. Anne Lohrli: *A weekly journal 1850-1859; Household Words, Conducted by Charles Dickens; Table of Contents, List of Contributors and their Contributions based on the Household Words office book; compiled by Anne Lohrli; University of Toronto Press 1973; ISBN 0-8020-1912-9.*

2. Doctor Waagen publiceerde tussen 1854 en 1856 *Cabinets of Art in Great Britain*, waarin ook een aantal schilderijen uit Hampton Court zijn opgenomen.

3. De citaten uit de Brieven van Charles Dickens zijn genomen uit: INTELEX, Past Masters, Humanities Databases, Full Text: The letters of Charles Dickens, 1992/2002 waarin alle twaalf delen van ‘The letters of Charles Dickens Pilgrim Edition, zijn opgenomen. Het bijzondere van deze uitgave is het feit dat alle brieven in de oorspronkelijke tekst zijn weergegeven, iets wat vóór deze uitgave niet het geval is geweest. En ook dat alle bekende brieven van Dickens erin zijn verwerkt. Een voorbeeld van hoe er met brieven gemanipuleerd is, kan gelezen worden in het artikeltje uit TDD 62, 2007: Victor Hugo & Charles Dickens

4. Dit is te lezen in Claire Tomalin ‘The Invisible Woman’ 1991. De schrijfster citeert een brief van Anny de dochter van Thackeray die daarin vertelt dat zij gehoord had dat Charles Dickens Jr gezien had hoe zijn vader met een onbekende, jonge vrouw aan de arm ergens had zien wandelen in het voorjaar van 1858.

5. *A Sentimental Journey through France and Italy, by Mr. Yorick 1768.* Mr Yorick was het pseudoniem van Laurence Sterne, 1713-1768. Dickens had in 1844 de verzamelde werken van Sterne in zijn boekenkast, diezelfde vierdelige editie stond daar nog in 1870.

6. Vandyke is een kraag, puntig getailleerd naar de mode van de schilderijen van de Vlaamse schilder van Dyck.

NB Hier en daar staan in het bovenstaande artikel van de hand van Charles Dickens eigenaardige woorden, dat zijn geen tikfouten. Charles Dickens had een erg persoonlijke opvatting van spelling.

De Microscope van Sam Weller

SPLENDID EXHIBITION

OF THE

OXYGEN HYDROGEN AND LUCERNAL

MICROSCOPES

AT THE

**Mechanics' Institute, Charlotte-street, Hull,
ON TUESDAY, WEDNESDAY,
AND FRIDAY,**

**The 7th, 9th, and 10th of March,
At TWELVE o'Clock, and SEVEN in the Evening.**

MR. GALLOWAY,

Respectfully solicits the attention of every admirer of nature, to the perfection to which this Instrument has been brought, the highest

MAGNIFYING POWER

BEING

THREE MILLIONS,

By which the most minute and beautiful objects of nature are splendidly projected on an

**IMMENSE DISC,
PLEASING, BRILLIANT, AND DISTINCT.**

Admittance, 1s.—Schools and Children, Half-price.—The Members of the Mechanics' Institute, and Friends, 6d.

HULL, March 6th 1857

GOSWOLD AND BROWN, EASTERN TACKLE OFFICE, 25, LOWGATE, HULL.

Wanneer Sam Weller in het proces Bardell als getuige gehoord wordt zegt hij: "Yes I have a pair of eyes" replied Sam, "and that's just it. If they was a pair o' patent double million magnifyin' gas microscopes of hextra power,

p'raps imited. I might be able to see through a flight o'stairs and a deal door; but bein' only eyes, you see, my wision's is limited."

Hieronder ziet u een afbeelding van zo'n microscope.

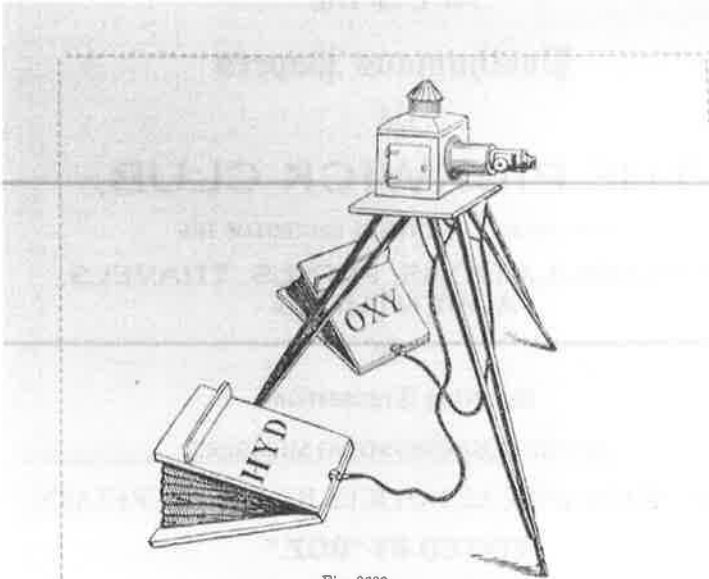

Fig. 2692.

Horne and Thornthwaite's Improved Portable Oxyhydrogen Microscope, with 3-inch condensers, complete, with gas apparatus, &c., as shown in cut, consisting of a mahogany lantern, in the front of which screws the microscope; a mahogany board supported on

De afbeelding van microscope is te vinden in: The Topical Editin of the Pickwick Papers, Chapman & Hall, 1909. Met platen en plaatwerk verzameld en geannoteerd door C. van Noorden. Het betreft een pamflet dat in maart 1837 in Hull verspreid werd. Naast vertoon er mee in een zaaltje kon je zo'n apparaat ook kopen, prijs £100.

NOW PUBLISHING,
 TO BE COMPLETED IN ABOUT TWENTY MONTHLY NUMBERS
PRICE ONE SHELLING EACH,
 No. I. OF THE
Posthumous Papers
 OF
THE PICKWICK CLUB,
 CONTAINING A FAITHFUL RECORD OF THE
 PERAMBULATIONS, PERILS, TRAVELS,
 ADVENTURES
 AND
Sporting Transactions
 OF THE CORRESPONDING MEMBERS,
 WITH BIOGRAPHICAL NOTICES BY THE SECRETARY,
EDITED BY "BOZ."
 AND EACH MONTHLY PART
 EMBELLISHED WITH FOUR ILLUSTRATIONS
BY SEYMOUR

THE PICKWICK CLUB, so renowned in the annals of Huggin Lane, and so closely entwined with the thousand interesting associations connected with Lothbury and Cateaton Street, was founded in the year One Thousand Eight Hundred and Twenty two, by Mr. Samuel Pickwick—the great traveller, whose fondness for the useful arts prompted his celebrated journey to Birmingham in the depth of winter; and whose taste for the Beauties of Nature even led him to penetrate to the very borders of Wales in the height of summer. This remarkable man would appear to have infused a considerable portion of his restless and inquiring spirit into the breasts of other Members of the Club, and to have awakened in their minds the same insatiable thirst for Travel, which so eminently characterised his own. The whole surface of

Middlesex, a part of Surrey, a portion of Essex, and several square miles of Kent, were in their turns examined, and reported on. In a rapid steamer, they smoothly navigated the placid Thames; and in an open boat, they fearlessly crossed the turbid Medway. High-roads and bye-roads, towns and villages, public conveyances and their passengers, first-rate inns and roadside public houses, races, fairs, regattas, elections, meetings, market-days— all the scenes that can possibly occur to enliven a country place, and at which different traits of character may be observed, and recognised, were alike visited and beheld, by the ardent Pickwick and his enthusiastic followers. The *Pickwick Travels*, the *Pickwick Diary*, the *Pickwick Correspondence*—in short the whole. of the *Pickwick Papers*, were carefully preserved and duly registered by the Secretary, from time to time, in the voluminous Transactions of the Pickwick Club. These Transactions have been purchased from the patriotic Secretary, at an immense expense, and placed in the hands of “BOZ,” the author of *Sketches Illustrative of Every Day Life, and Every Day People*—a gentleman whom the publishers consider highly qualified for the task of arranging these important documents, and placing them before the public in an attractive form. He is at present deeply immersed in his arduous labours, the first-fruits of which appeared on the 31st of March. Seymour Has devoted himself, heart and graver, to the task of illustrating the beauties of Pickwick. It was reserved to Gibbon to paint, in colours that will never fade, The Decline and Fall of the Roman Empire—to Hume to chronicle the strife and turmoil of the two proud houses that divided England against herself—to Napier to pen, in burning words the History of the War in the Peninsula;—the deeds and actions of the gifted Pickwick, yet remain for “Boz” and Seymour to hand down to posterity. From the present appearance of these important documents and the probable extent of the selections from them, it is presumed that the series will be completed in about twenty numbers.

Noot: zo zag de eerste aankondiging eruit van de *Pickwick Papers* in No.I. van “the Library of Fiction” Chapman & Hall, maart 1836.

Illustraties & Illustratoren in The Pickwick Papers.

Ton Vroom

Bijna alle boeken van Charles Dickens werden in de eerste uitgave uitgebracht tezamen met illustraties. The Pickwick Papers¹ zijn hierin uniek dat in de oorspronkelijke opzet de uitgever ervan tekst zocht bij een aantal humoristische platen over wat mislukte 'Cockney Sportsmen'. Het idee kwam van Robert Seymour die wel wat zag in een soort van 'nimrod' club van stuntelige Londenaren hetgeen dan weer komische situaties cq plaatjes op zou leveren. Hij is dan ook met een stapel tekeningen naar Chapman & Hall gestapt om met hen te overleggen over uitgave. De meeste van de romans van Dickens zijn uitgegeven als een wekelijkse of maandelijks uitgave van tekst met platen. *Hard Times*, *A Tale of Two Cities* en *Great Expectations* zijn na hun verschijning in *Household Words* en *All the Year Round* in een uitgave met platen gepubliceerd. Illustraties waren in de ogen van Dickens maar zeker ook in die van zijn toenmalige lezers uitermate belangrijk. Het bijzondere van The Pickwick Papers is niet zozeer dat er drie illustratoren aan mee gewerkt hebben, aan Master Humphrey's Clock hebben er vier meegewerkt, maar dat het al doende ontstond met veel onvoorziene situaties. De drie illustratoren waren respectievelijk: Robert Seymour, Robert Buss en Hablot Knight Browne onder het pseudoniem: Phiz.

Het procédé.

Aanvankelijk, met name in de 18de eeuw werd er in koperplaten geëtst. Met een stalen pen werd in de koperplaat getekend. Met zuur kon de lijn, de tekening, verder uitgewerkt worden. De delen van de plaat die niet door zuur aangeraakt mochten worden, werden met lak ontoegankelijk voor het zuur gemaakt. Als de plaat klaar was voor gebruik dan werd hij per keer geïnt en afgedrukt op papier met een bepaald vochtigheidsgehalte zodat de inkt mooi op het papier kwam. In de 19de eeuw ging men in staal graveren. In het begin werd dit proces vooral gebruikt voor het vervaardigen van bankbiljetten. Om twee redenen: de gedrukte tekening kon véél fijner en gedetailleerder worden opgebracht en de staalplaten braken minder snel tijdens het drukproces. In de twintiger jaren van de 19de eeuw is men deze techniek ook gaan gebruiken voor illustraties. De oudste platen, die van Seymour waren nog niet zo hard als de platen door Phiz gebruikt. Ze sleten sneller en braken eerder. Na de uitgave van PP in afleveringen rolden de eerste als boek uitgebrachte exemplaren van PP van de persen. Ten behoeve van die uitgave waren door Phiz een tweede stel platen gemaakt, harder dan die van de eerste lichting, deze platen konden tot 100.000 keer gebruikt worden. Het zijn de afbeeldingen in de na 1838 uitgebrachte uitgaven van PP.

Robert Seymour, 1798-1836.

De uitgevers Chapman & Hall hadden van de bekende illustrator Robert Seymour het idee overgenomen om tekst te zoeken bij een aantal humoristische platen over wat stadse cq Londense jagers en housterige sportievelingen. Overigens zelfs in 1836 een wat veel betreden pad naar een commercieel succes. Cruikshank en Seymour zelf, om er maar een paar te noemen, hadden reeds naam gemaakt op dit gebied met allerlei humoristische geïllustreerde boekwerken. Het interessante van *The Pickwick Papers* is niet het feit van de maandelijks publicatie van tekst met platen, ook dat was eerder gebeurd. Het nieuwe is gelegen in de combinatie van nog niet eerder uitgegeven tekst die een afspiegeling bleek te zijn van het leven van alle dag op een frisse en humoristische wijze. Geen fictieve avonturen maar herkenbaarheid van plaats, tijd en handeling en dat beschreven op een wijze die tijdgenoten hadden leren waarderen in *The Sketches by Boz*. En zo begon *The Pickwick Papers* met Dickens die tekst bij een aantal platen mocht leveren. Die situatie heeft zich niet voor gedaan. Van meet af aan heeft Dickens niet alleen zijn stempel op het project gedrukt maar heeft hij feitelijk bepaald wat het met de tekst moest gaan worden.

Zoals gezegd de platen werden gemaakt door Seymour. Dickens en hij hebben elkaar één keer ontmoet. Op 14 april 1836ⁱⁱ schreef Dickens een brief naar Seymour waarin uitlegt dat hoewel hij tevreden is, hij toch een aantal wijzigingen voorstelt in de tekening van de stervende clown. Uit de brief blijkt ook dat ze elkaar nog nooit ontmoet hadden en Dickens stelt aan Seymour voor om op zondag avond 17 april bij hem langs te komen. Seymour doet dat, verwerkt de aanwijzingen van Dickens en schiet zich twee dagen later door zijn hoofd. Seymour is dan 38 jaar oud.

De wijzigingen die Dickens voorstelt, in the plaat van de stervende clown, (zie figuur 1 tot en met 5) zijn de volgende, citaat uit de genoemde brief: “The alteration I want, I will endeavour to explain. I think the woman should be younger—the “dismal man” decidedly should, and he should be less miserable in appearance. To communicate an interest in the plate, his whole appearance should express more sympathy and solicitude; and while I resented the sick man as emaciated and dying, I would not make him too repulsive. The furniture of the room, you have depicted, admirable.”

Via de erfgenamen van Seymour zijn de brief en de bijbehorende originele schetsen bewaard gebleven. In totaal zijn er zeven platen voor PP door Seymour geëtsd.

Als figuur 1 is opgenomen de schets van Seymour, als tweede de definitieve plaat van Seymour, als derde de eerste versie van Phiz en als vierde de definitieve versie van Phiz.

De plaat zoals geëtsd door Seymour is te zien als figuur 2. Het probleem van de ets platen van Seymour was het feit dat ze te zacht waren en daardoor braken of te snel sletten in het drukproces. Seymour gebruikte koper platen met een opgebrachte staallegeringⁱⁱⁱ. In eerste aanleg zijn er ettelijke honderden afleveringen van PP gedrukt. Het beredeneerde vermoeden gaat er van uit dat van aflevering 1, 2 en 3 rond de vierhonderd exemplaren zijn

Robert Seymour.
Facsimile of Seymour's drawing
"THE DINNER CLOCKS."

On the etching of this subject, the last executed by his hand for "Plebeian," the artist was engaged shortly before his suicide, 20th April, 1836.

The drawing bears a stain, said to be his blood.
("The Plebeian Pupils," Part II. Chap. III.)

Figuur 1: De schets zoals voorgesteld door Seymour, aardig is het driepotige tafeltje dat altijd stabiel zal staan.

gedrukt. Toen het succes van PP aanleiding was tot het drukken van een groter aantal per aflevering kreeg Phiz de opdracht de plaat opnieuw te etsen. Het resultaat is te zien als figuur 3. Dickens was nog niet tevreden en gaf Phiz opdracht een aantal wijzigingen door te voeren, te zien in figuur 4. Deze plaat is gebruikt bij de eerste als boek uitgegeven uitgave van PP.

Door John Cosnett^{iv} is uitgebreid onderzoek gedaan naar de beschrijving van zieken in de romans van Dickens. Volgens hem zou Dickens op grond van zijn nauwkeurige observaties en weergave daarvan een uitstekend diagnost zijn geweest.

Op grond van de beschreven symptomen zou de clown geleden hebben aan delirium tremens.

Figuur 2. De plaat zoals gerealiseerd door Seymour, zonder bijschrift, page 31 is de aanduiding voor de binder. Deze plaat is gebonden in Part 2. Volgens John Cosnett leed de stervende aan delirium tremens. Er was nog geen onderschrift alleen een aanduiding voor de binder bij welke pagina de plaat hoorde: page 31.

Na het succes van PP heeft de weduwe van Seymour nog getracht rechten op dat succes te doen laten gelden. Zij stelde dat het origineel van Pickwick door haar man

gestalte had gekregen en dat het idee voor het boek toch immers van haar man was uitgegaan? Dat Seymour met zijn idee bij

The Dying Hour

Figuur 3. De plaat zoals gemaakt door Phiz: eerste versie, toegevoegde tekst, pagina nummer is nog flauw zichtbaar. Dickens vond de plaat te scherp met name het gezicht van de stervende en de vrouw te oud.

Chapman & Hall heeft aangeklopt is zeker, dat Dickens niet de eerste is geweest die door Chapman & Hall aangezocht is om tekst bij humoristische platen te schrijven is ook zeker. Maar de geestelijk vader van Pickwick,

The dying Chuzzlewit

Figuur 4. Tweede versie van dezelfde plaat, copie van Phiz, de naam van Seymour staat onder links. Dit is de plaat waar Dickens tevreden mee was, de stervende kijkt waardiger in ieder geval méér zoals Dickens het in zijn hoofd had en die in de gebonden uitgave, 1837, niet gemaakt van de oorspronkelijke afleveringen, van de PP is verschenen. In de latere uitgaven werd deze plaat ook gebruikt.

Sam Weller, Mrs. Bardell, Jingle etc. etc. is met diezelfde zekerheid alleen en uitsluitend: Dickens.

In opdracht van Chapman & Hall heeft Phiz van alle platen van PP een copy gemaakt. De naam van de auteur ervan, Seymour, is daarbij behouden.

De schetsen van Seymour zijn door zijn familie bewaard en kwamen in de tachtiger jaren van de 19de eeuw op de markt. Ze bevinden zich nu in de verzameling Dickensiana in de Pierpont Morgan Library te New York. Eind 19de eeuw heeft Grego^v alle platen die betrekking hadden op PP bij elkaar gebracht, ook die uit piraten uitgaven of van tekenaars & schrijvers die op het succes van PP mee wilden liften. In twee delen heeft hij een schat aan informatie bijeen gebracht waardoor veel materiaal uit de toch wel woelige ontstaan geschiedenis gestructureerd bewaard is gebleven.

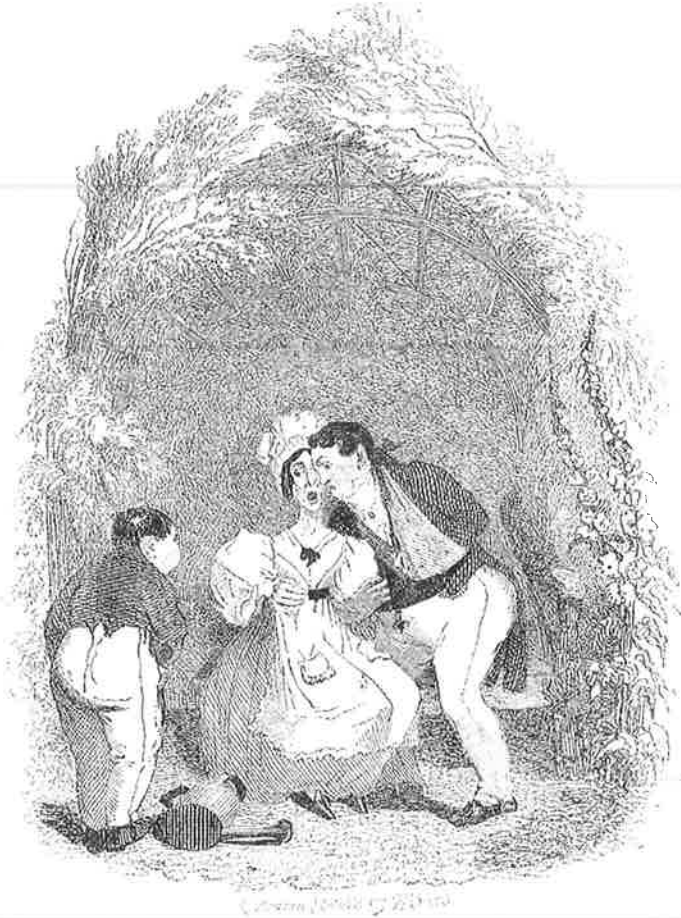

Figuur 5. En zo is het plaatje, als een lithografie, terecht gekomen in de eerste Nederlandse vertaling in boekvorm van *The Pickwick Papers*, in 1840 in twee delen uitgebracht door Frijlink met als frontispice een steendruk van het *Nickleby* portret door Maclise.

Robert Buss, 1804-1875

En na Seymour kwam Buss. Chapman & Hall wilden hun project, er waren pas twee nummers verschenen, niet laten stranden door het zelf gewilde overlijden van Seymour. Buss was een bekende illustrator voor hen, immers in het tijdschrift *Library of Fiction* had Buss een illustratie verzorgd bij de sketch over de 1 mei

viering: The First of May (Sketches by Boz). Aan hem werd gevraagd of hij het project Pickwick verder wilde helpen. Daar had hij geen bezwaar tegen, hij begon onmiddellijk maar hij had een handicap: hij kon zelf niet etsen. En het etsen op een stalplaat, eerst met een nog hardere stift op staal tekenen om vervolgens te “bijten” met zuur had hij niet in de

Figuur 6. Priel scene zoals verbeeld door Buss. De plaat is mede afgekeurd omdat de arm van Mr. Tupman te innig verstrengeld was rond het middel van ‘the spinster aunt’.

vingers. Hij kon daardoor slecht overzien hoe je moest tekenen om een vlotte prent te produceren. Dat en de tijdsdruk waaronder hij moest werken speelde hem parten.

De twee wel gepubliceerde platen, de criëket match en de priefel scene, maakten geen goede indruk op Dickens en op Chapman & Hall, de opdrachtgevers. En dus werd Buss aan de kant gezet. Buss zelf was daar zeer verbaasd en méér dan licht ontstemd over. Volgens Frederic G. Kitton^{vi} kwam dat ontslag volstrekt onverwacht. Kitton spreekt daarmee tegen wat John Forster in 'The Life' stelt. Kitton houdt het waarschijnlijk dat Dickens en Buss elkaar, zeker in die periode nooit ontmoet hebben. Correspondentie over schetsen en ontwerpen liep via de uitgevers. Niet dat

The fat boy makes on this occasion only

Figuur 7. De eerste versie van de priefel scene door Phiz. De arm van Mr. Tupman is wat minder innig in beeld gebracht.

hij de argumenten niet deelde maar hij vond dat hij wat meer tijd nodig had gehad. Twee ontwerpen zijn bewaard gebleven: de thuiskomst na de 'zalm' en het gebroken rijtuig, zijn levendiger en veel minder klungelig dan de twee gepubliceerde platen. Na de dood van Dickens heeft Buss zich voor

altijd gerevancheerd met zijn beroemde schilderij Dickens's Dream. Buss heeft in totaal twee platen geleverd voor de derde aflevering van PP. Phiz kreeg opdracht om nieuwe platen te maken, niet alleen voor aflevering 4 maar ook voor nabestellingen van aflevering 3. Mogelijk doordat de Buss platen in latere edities van PP, niet meer zijn opgenomen, zijn de oorspronkelijke ets platen niet meer voorhanden. Ter vergelijking zijn opgenomen als figuur 6 de Buss plaat van de priel scene en de plaat, figuur 7, zoals Phiz die in eerste versie heeft gemaakt.

Naast de priel scene heeft Buss ook nog een plaat gemaakt van de cricket match in Dingley Dell. Hoewel die plaat nooit meer is afgedrukt, niet meer in de losse boekjes en ook niet in gebonden uitgaven, heeft die plaat geschiedenis gemaakt op een £10 Dickens banknoot rond 1990. Het bijzondere van dat muntbiljet is gelegen in het feit dat de cricket match in spiegelbeeld is afgedrukt. Als figuur 8 is opgenomen een detail van de match waarin het duidelijk zichtbare onderschrift laat zien dat het muntbiljet, figuur 9, een spiegelbeeld is.

Figuur 8. Aan de onderkant is het pagina nummer zichtbaar waar de plaat bij hoort:
pag 69.

Figuur 9. Aan de linker kant van het bankbiljet speelt de cricket match in spiegelbeeld.

Phiz, 1815-1882.

Exit Buss enters Phiz. In mei 1836 moest er dus naarstig gezocht worden naar een nieuwe tekenaar/graveur. Twee kandidaten hebben het niet gehaald: John Leech en William Makepeace Thackeray, beiden hadden er wel interesse in om de vacature te vervullen.

Maar het werd, mede op aanraden van Dickens zelf: Hablot Knight Browne. Ze hadden kort hiervoor samengewerkt aan een pamflet van Dickens, geschreven onder het pseudoniem Timothy Sparks: *Sunday under Three Heads*. Browne had de illustraties geëitst. En zo kwam de taak voor de platen van de vierde aflevering voor rekening van Browne. Onder het pseudoniem 'N.E.M.O.' heeft hij Sam Weller het Pickwickiaans Universum zijn intrede laten doen. Pas in het vijfde nummer kiest hij voor de naam waaronder hij faam heeft verworven: Phiz^{vii}.

Phiz had met Young, een etser, werkruimte gehuurd in de Furnival Inn, Dickens heeft daar in diezelfde tijd gewoond. Hij begon er PP.

De openingszet voor het proces Bardell versus Pickwick is door Phiz vereeuwigd in het moment dat Mrs. Bardell bezwijmt in de armen van Pickwick. Uiteraard is de stelling in te nemen dat het in de plaat uitsluitend daarom gaat en dat de verdere omgeving, inclusief de club genoten, er niet zoveel toedoet. Echter, de eerste plaat vond in de ogen van Dickens geen genade en Phiz heeft in de tweede serie, een nieuwe serie van alle platen van de Pickwick, nogal wat wijzigingen aangebracht.

Allereerst is daar Pickwick zelf. Figuur 10 toont de plaat zoals die in de groene boekjes, de afleveringen, werd bijgeleverd. Pickwick is hier nog niet die ronde persoon zoals in figuur 11, de tweede versie. Hij is nog wat hoekig en kijkt norsig. In figuur 11 lijkt Pickwick Mrs. Bardell wat steviger vast te houden. Als Mrs. Bardell zou kunnen spinnen dan zou ze dat hier doen. Haar zontje laat zich in figuur 11 wat meer en face aanschouwen en

Mr. Bardell omarmt Mrs. Pickwick.

Figuur 10. De eerste versie van de beroemde scene door Phiz. De wat lichte plek links boven de deur heeft veel weg van een uil:wijsheid voor Pickwick?

ook de vrienden staan er minder houderig op. Maar er zijn méér en welsprekender details. Zie daarvoor figuur 8, een uitvergroting van de schoorsteenmantel. De schoorsteenmantel heeft vazen met bloemen gekregen, is het toch niet een beetje feest? Er staat een klok met daarop *Vadertje Tijd*, een vermaning aan Pickwick dat hij wat voort moet maken met zijn relatie? En het schilderij boven de schoorsteenmantel: een voluptueuze Venus met een tot schieten klaar staande Amor. Steig^{viii} zet deze plaat naast een illustratie uit "Annals of Gallantry". De ets

Mr. Bardell's room. Mr. Pickwick's room.

Figuur 11. De uil is verdwenen daar voor in de plaats zijn meer details gekomen. Dit is de tweede versie en als zodanig gecanoniseerd door Dickens.

daaruit: “The Unwelcome Intruders”, een buitenechtelijke relatie betrapt en flagrant délit, toont hetzelfde schilderij, boven een deur, dat Phiz heeft afgebeeld boven de schoorsteen. Amor, amo, .. dus wellicht toch ‘Pickwick amat’ of ‘Bardell et Pickwick amant’?

Daar waar uit de eerste plaat, figuur 9, nog een wat neutrale houding van Mr. Pickwick afgeleid kan worden, geeft de tweede plaat, figuur 10, veel indicaties dat het om méér zou kunnen gaan dan een eenvoudig gevalletje van katzwijn. De spanning die het proces Bardell versus Pickwick met zich mee brengt wordt er door vergroot. Zeker gold dat voor diegenen die het als eersten als een geheel in boekvorm lazen. We weten niet of er tussen Dickens

Figuur 12. Een uivergroting van de handtastelijkheden van Pickwick.

en Phiz over de doorgevoerde veranderingen gecommuniceerd is. Beiden hadden de voor ons uiterst vervelende gewoonte brieven etc te verbranden, weg te gooien dan wel er slordig mee om te gaan. Zo slordig dat gelukkig wel iets bewaard is van wat Dickens aan Phiz liet weten over wat hij wilde.

Echter toen Phiz aan het werk ging voor Chapman & Hall heeft hij in opdracht van hen een nieuwe eerste plaat gemaakt, voor de later uitgebrachte nummers van de losse afleveringen, de katernen, de 'groene' boekjes. En voor de uitgaven van *The Pickwick Papers* die niet zijn gevormd door het bundelen van de originele katernen is een tweede plaat gemaakt die als illustratie in de latere drukken is opgenomen.

Hoe de samenwerking tussen Dickens en Phiz plaats vond is zichtbaar in een bewaard gebleven schets/brief tussen Dickens en Phiz. Het betreft het Fancy dress dejeuner georganiseerd door Mrs. Leo Hunter. Figuur 13 toont de oorspronkelijke schets van Phiz met opmerkingen zoals die door Dickens zijn bijgeschreven.

*I think it would be better, if Pickwick had hold
of the Bandit's arm. If Minerva tried to look a
little younger (more like Mrs. Pott - who is perfect) I think
it would be an additional improvement.*

Habdel Knight Browne.

*Backsheet of the original drawing, with the suggestions for improvements, written by
Charles Dickens upon the margin.*

"MRS. LEO HENRI'S PASSIONLESS DRESSING." (Chap. XV.)

The circling follows, showing the modifications carried out by the artist.

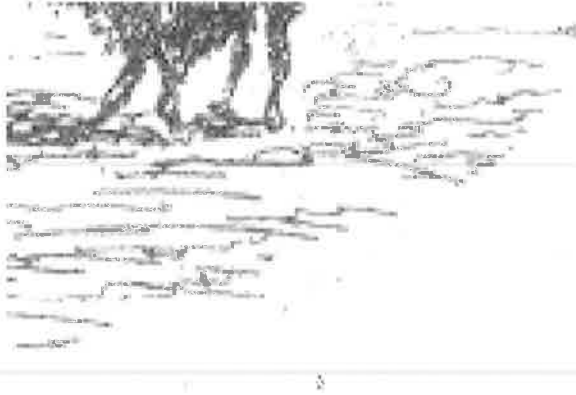
Figuur 13. Het bijschrift, in Dickens's handschrift, luidt als volgt: "I think it would be better, if Pickwick had hold of the bandit's arm. If Minerva tried to look a little younger (more like Mrs. Pott, who is perfect) I think it would be an additional improvement.

Nu is het aardige van de werkrelatie tussen Dickens en Phiz dat zulke opmerkingen, voor zover dat bekend is, zonder morren door Phiz warden uitgevoerd. Het resultaat

Figuur 15. Hier is de tweede versie afgebeeld. Pickwick houdt de bandiet in casu Mr. Tupman vast bij het vest, dus niet zoals Dickens aanvankelijk had voorgesteld bij de arm.

Uit de drie bovenstaande illustraties en de aanwijzingen van Dickens, kan worden afgeleid dat Phiz zijn eigen lijn niet helemaal ondergeschikt maakte aan de visie van Dickens.

Figuur 16. signatuur van Phiz: N. E. M. O. uitvergroting van het plaatje de eerste kennismaking met Sam Weller op de binnenplaats van de White Hart Inn.

The Nonesuch Dickensiana⁵: een Culturele Doodzonde.

In 1937 was Arthur Waugh oud President van de Dickens Fellowship en lid van de raad van bestuur van Chapman & Hall. In de kluizen van die firma lagen nog steeds alle, ja alle, door Phiz en alle andere illustratoren geëtsde platen van alle afbeeldingen zoals die tijdens het leven van Dickens onder zijn supervisie gepubliceerd waren. Waugh kreeg het lumineuze idee om de platen nog eenmaal te gebruiken in een complete uitgave van de werken van Dickens. En zo kwam in 1937 de Nonesuch Dickens tot stand, met afdrucken van de originele platen zoals door Phiz, Cruikshank, Cattermole, Stone, Leech etc. etc. Het nu volgende citaat is uit Nonesuch Dickensiana, het prospectus voor genoemde editie: "But it is clearly certain that the Nonesuch will remain the most complete and most beautiful of the future. For, having created for its subscribers an edition of Dickens to end all editions of Dickens, the Nonesuch Press will then distribute to each subscriber that most valuable of Dickens treasures, one of the original plates. Of these there are no more than 877 of major importance; and the edition has therefore been limited, not artificially but of necessity, to 877."

Voor een complete editie werd 48 guineas gevraagd, £50 S8. En zo werd met medeweten van Walter Dexter editor van The Dickensian en Thomas Hatton co-auteur van het standaard werk over de publicatie van al de afleveringen van Dickens romans, en onder leiding van Waugh voor £43850,- een cultureel erfgoed van onschatbare waarde verkwaanseld.

Voor diegenen onder u die de originele etsplaten willen gaan sparen: er zijn nu twee complete Nonesuch Dickens op de markt. Voor een bedrag tussen de €15.000,- en €18.000,- kunt u de eigenaar worden van de originele etsplaat 'Mr. Merdle a borrower' of 'Nicholas Nickleby astonishes Mr. Squeers and family'.

ⁱ Voor de platen uit *The Pickwick Papers* is gebruik gemaakt van een uit de losse onderdelen, de 19/20 parts, de groene boekjes, gebonden uitgave, 1837, met platen door Seymour, Buss en Phiz. Gelet op de drukfouten en details in de platen gaat het om de katernen van het 500ste ste tot het 1000ste. Verder is gebruik gemaakt van de illustraties uit *The Works of Charles Dickens, in thirty volumes, Chapman & Hall 1881, No 765*, met alle afbeeldingen zoals beschreven in *Nonesuch Dickensiana*

ⁱⁱ Citaten uit brieven Dickens worden genomen uit: *The Pilgrim Edition of the Letters of Charles Dickens deel I tot en met XII, 1965-2002*.

ⁱⁱⁱ Jane R. Cohen: *Charles Dickens and His Original Illustrators*; Ohio State University Press 1980.

^{iv} John Cosnett: *Charles Dickens- Syndrome Spotter, a Review of Some Morbid Observations, The Dickensian, Spring 2003, No 459 Vol. 99 Part 1*.

^v Joseph Grego: *Pictorial Pickwickiana, Charles Dickens and his Illustrators: notes on contemporaneous illustrations and "Pickwick" artists, in two volumes Chapman & Hall 1899*.

^{vi} *Dickens and his Illustrators by Frederic G. Kitton 1898*, in de facsimile uitgave 1972 door S.Emmering, Amsterdam

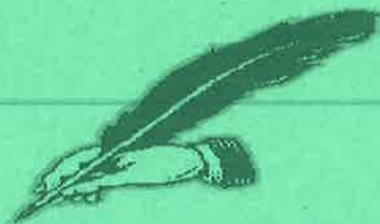
^{vii} Valerie Browne Lester: *Phiz the man who draw Dickens, Chatto and Windus, 2004*

^{viii} Michael Steig: *Dickens and Phiz*; Indiana University Press 1978.

^{ix} Robert L.Patten: *Portraits of Pott: Lord Brougham and The Pickwick Papers; The Dickensian, Vol.66, Autumn Number, September 1970, No 362*.

^x *Nonesuch Dickensiana, Bloomsbury The Nonesuch Press 1937*, met bijdragen van Arthur Waugh: *Charles Dickens and his Illustrators*; Thomas Hatton: *a Biblio-graphical List of the original illustrations to the Works of Charles Dickens being those made under his supervision*.

Van de redactie.

In The Dutch Dickensian worden, ter beoordeling van de redactie, artikelen opgenomen die betrekking hebben op:

Leven en Werken van Charles Dickens

Tijdgenoten die raakvlakken hebben met Charles Dickens.

Onderwerpen die licht doen schijnen op de tijd waarin Charles Dickens leefde.

Boekbesprekingen van oude of nieuwe uitgaven alsmede recensies van uitbeeldingen van werken van Charles Dickens op DVD etc.

Zowel artikelen geschreven in de Nederlandse taal alsmede in het Engels kunnen worden geplaatst.

Het email adres van de redactie is thedutchdickensian@gmail.com

Guus de Landtsheer: aadel@wxs.nl

Het postadres van de redactie is: Goldhoorn 17, 9684 XP, Finsterwolde.

Van de artikelen.

Artikelen dienen bij voorkeur als een platte tekst of neutraal Word bestand, zonder opmaak, te worden aangeleverd. Voetnoten dienen aan het eind van het artikel te worden geplaatst. Suggesties voor bijbehorende illustraties zijn ter beoordeling van de redactie.

Van de verschijning.

The Dutch Dickensian verschijnt vier maal jaarlijks, zoveel mogelijk voorafgaande aan de bijeenkomsten van de leden van de Haarlem Branch.

Van de auteur- en andere rechten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door foto kopieën, of enige andere wijze of manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

